

TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

MTAALA WA DARAJA YA AWALI YA SHULE ZA UPILI

KISWAHILI

GREDI YA 9

Toleo la Kwanza 2024

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kupiga chapa au kutoa mtaala huu kwa njia yoyote ile bila idhini, kwa maandishi, ya mchapishaji.

ISBN: 978-9914-43-434-7

Umechapishwa na kutolewa na Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya.

YALIYOMO

YALIYOMO.....	i
MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA	iii
MGAO WA VIPINDI.....	v
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA KIWANGO CHA KATI CHA ELIMU YA MSINGI	vi
KAULI KIINI	vi
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA DARAJA YA AWALI SHULE ZA UPILI.....	vi
1.0 USAFI WA MAZINGIRA	1
2.0 MAZOEZI YA VIUNGO VYA MWILI.....	9
3.0 UTUNZAJI WA WANYAMA.....	17
4.0 UTUNZAJI WA MALIASILI	25
5.0 MITAZAMO HASI YA KIJINSIA	34
6.0 USALAMA BARABARANI	42
7.0 HUDUMA KATIKA ASASI ZA KIJAMII	51
8.0 MISUKOSUKO YA KIJAMII	60
9.0 MATUMIZI YA VIFAA VYA KIDIJITALI KATIKA BIASHARA	70
10.0 KUKABILIANA NA MSONGO WA MAWAZO	78
11.0 HAKI ZA KIBINADAMU	87

12.0 MAGONJWA YANAYOTOKANA NA MIENENDO YA MAISHA	96
13.0 MSHIKAMANO WA KIJAMII.....	104
14.0 MATUMIZI YA USHURU	112
15.0 MAADILI YA KITAIFA	120
VIGEZO NA VIWANGO VYA KUTATHMINI.....	128
KAZI MRADI YA SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAZOCHANGIA UJIFUNZAJI.....	137
MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI.....	140

MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA

Elimu nchini Kenya inatakiwa:

1. Kukuza na kustawisha utaifa, uzalendo na kuendeleza umoja wa kitaifa

Nchini Kenya kuna jamii zenye mila, dini na tamaduni mbalimbali lakini tofauti hizi hazifai kuzitenganisha. Lazima waweze kuishi na kutangamana kama Wakenya. Elimu ina jukumu kuu la kuwezesha vijana kujenga hisia za uzalendo na utaifa kwa kuondoa mivutano na kukuza mielekeo chanya ya kuheshimiana itakayowezesha jamii kuishi pamoja kwa utangamano na kujenga uzalendo ili kuchangia uhai wa taifa.

2. Kukidhi mahitaji ya kijamii, kiuchumi, kiteknolojia na viwanda yanayochangia maendeleo ya kitaifa

Elimu inafaa kuwaandaa vijana wa nchi kutekeleza wajibu wenye umuhimu katika maisha nchini.

a) Mahitaji ya kijamii

Elimu nchini Kenya lazima iwatarishe vijana kwa mabadiliko ya mielekeo na mahusiano ambayo yanahitajika kwa maendeleo ya haraka ya uchumi wa kisasa. Kuna uwezekano wa kuwa na mapinduzi kimyakimya ya kijamii kutokana na maendeleo ya haraka ya usasa. Elimu inapaswa kuwasaidia vijana kujirekekebisha kutokana na mabadiliko haya.

b) Mahitaji ya kiuchumi

Elimu nchini Kenya inafaa kukuza raia walio na stadi, maarifa, ujuzi na sifa za kibinafsi zinazohitajika kuhimili maendeleo ya kiuchumi. Kenya inajenga uchumi huru na wa kisasa ambao unahitaji wafanyakazi wa kutosha, walio na maarifa yanayohitajika na wa humu nchini.

c) Mahitaji ya kiteknolojia na ya kiviwanda

Elimu nchini Kenya inafaa kuwapa vijana stadi na mielekeo inayohitajika kwa maendeleo ya kiviwanda. Kenya inatambua mabadiliko ya haraka ya kiviwanda na kiteknolojia yanayofanyika, hasa katika ulimwengu ulioendelea. Tunaweza kuwa sehemu ya maendeleo haya ikiwa mfumo wetu wa elimu utalenga kimakusudi maarifa, stadi na mielekeo itakayotayarisha vijana kwa mabadiliko ya yanayoendelea ulimwenguni.

- 3. Kutoa nafasi ya kujiendeleza na kujitosheleza**
Elimu inapaswa kumwezesha mtu kutambua, kukuza na kuimarisha kipawa chake ili aweze kujiendeleza na kujitosheleza. Inafaa kuwawezesha watoto kukuza uwezo wao. Kipengele muhimu cha maendeleo ya kibinafsi ni ujenzi wa tabia ifaayo.
- 4. Kuwawezesha wananchi kuimarisha maadili na amali za kijamii na kidini**
Elimu inakusudiwa kukuza maarifa, stadi na mielekeo itakayoimarisha upataji wa maadili na kuwasaidia watoto kukua wakiwa wenye nidhamu, wanaojitegemea na raia wakamilifu.
- 5. Kuimarisha usawa wa kijamii na uwajibikaji**
Usawa wa kijamii kwa mfano usawa wa kijinsia huimarika watu wa jamii na jinsia zote wanapopata elimu sawa. Elimu inafaa ikuze usawa wa kijamii na uwajibikaji wa kijamii kutokana na mfumo wa elimu unaowezesha fursa sawa ya elimu kwa wote. Inafaa kuwapa watoto wote fursa mbalimbali na zilizo na changamoto kwa mazoezi ya pamoja na ushirika katika huduma za kijamii bila kujali jinsia, uwezo au mazingira ya kijiografia.
- 6. Kukuza uthamini wa tamaduni mbalimbali nchini Kenya**
Elimu inafaa kutoa nafasi kwa wanaosoma kuelewa, kuthamini, kukuza na kudumisha tamaduni faafu na kudondoa zile potofu kulingana na jamii ya wakati uliopo ili kujenga jamii ya kisasa.
- 7. Kuimarisha utambuzi wa uhusiano wa kimataifa na kukuza mwelekeo chanya kwa mataifa mengine**
Kenya kama nchi mojawapo ya jamii ya kimataifa inakusudia elimu iwaelekeze Wakenya kutambua na kuthamini mahusiano ya kimataifa kwa kuzingatia mikataba, uwajibikaji, haki na manufaa yanayoambatana na ushirika huo.
- 8. Kustawisha mwelekeo chanya kuhusu afya bora na uhifadhi wa mazingira**
Elimu inakusudiwa kujenga mielekeo ifaayo miongoni mwa vijana kuhusu udumishaji wa afya bora na mazingira kwa kujiepusha na mienendo inayoweza kudhuru afya ya mwili na akili. Elimu inafaa pia kuimarisha mielekeo chanya kuhusu ukuzaji na uhifadhi wa mazingira. Inafaa kuwaelekeza vijana wa Kenya kukubali haja ya mazingira safi.

MGAO WA VIPINDI

	Somo	Vipindi kwa wiki (Dakika 40 kwa kipindi)
1.	English	5
2.	Kiswahili/KSL	4
3.	Mathematics	5
4.	Integrated Science	5
5.	Social Studies	4
6.	Religious Studies	4
7.	Pre-Technical Studies	4
8.	Agriculture and Nutrition	4
9.	Creative Arts and Sports	5
	Pastoral/Religious Instructional Programme	1
	Jumla	40 +1

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA KIWANGO CHA KATI CHA ELIMU YA MSINGI

Kufikia mwisho wa kiwango cha kati cha elimu mwanafunzi aweze:

1. kutumia ujuzi wa kusoma na kuandika, ujuzi wa kuhesabu na kufikiri kimantiki ifaavyo katika kujieleza
2. kuwasiliana kikamilifu katika miktadha mbalimbali
3. kudhihirisha ujuzi wa kijamii, pamoja na tunu za kiimani na kimaadili kwa ajili ya mahusiano mema
4. kutalii, kubadilisha, kusimamia na kutunza mazingira ifaavyo kwa ajili ya ujifunzaji na maendeleo endelevu
5. kufanya usafi, kufuata kanuni zifaazo za usafi na lishe ili kuimarisha afya
6. kudhihirisha mienendo ya kimaadili na kuonyesha uraia mwema kama wajibu wa kiraia
7. kuonyesha ridhaa kwa mirathi mingi na tofauti ya kitamaduni nchini ili kuleta mshikamano wa kimahusiano
8. kudhibiti masuala mtambuko katika jamii ifaavyo
9. kutumia ujuzi wa kidijitali ifaavyo kwa madhumuni ya mawasiliano na ujifunzaji.

KAULI KIINI

Somo la Kiswahili litampa mwanafunzi wa Daraja ya Awali Shule za Upili umilisi katika shughuli za kila siku. Umilisi huu utajengea haiba na uwezo wake wa kuwasiliana na kuhusiana katika jamii, kitaifa na kimataifa. Aidha, litamwendeleza kielimu na kumwandaa kwa ulimwengu wa kazi. Somo hili litampa mwanafunzi hamasa ya kumudu na kufurahia lugha na fasihi kwa kuzihusisha na tajriba na mazingira yake. Hali kadhalika, litampa mwanafunzi maarifa ya kijamii na kitamaduni. Mwanafunzi ataweza kujieleza na vilevile kupata fursa ya kutoa huduma kwa jamii.

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA DARAJA YA AWALI SHULE ZA UPILI

Kufikia mwisho wa Daraja ya Awali Shule za Upili, mwanafunzi aweze:

1. kujieleza ipasavyo kwa kutumia lugha ya Kiswahili kwa njia ya maandishi na mazungumzo
2. kuwasiliana ipasavyo katika miktadha mbalimbali ya kijamii
3. kujenga desturi ya kusoma na kufasiri maandishi kwa ufasaha
4. kutumia lugha kiubunifu kusimulia na kuandika tungo mbalimbali
5. kushiriki katika shughuli za kijamii zinazochangia ujifunzaji

6. kutumia teknolojia ipasavyo katika ujifunzaji na mawasiliano ili kukuza ujuzi wa kidijitali
7. kutumia maadili yanayohitajika maishani kupitia stadi za lugha ya Kiswahili
8. kufurahia na kuthamini lugha ya Kiswahili kama lugha rasmi, ya taifa na kimataifa.

DRAFT

MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO

MADA	MADA NDOGO
KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kusikiliza na Kujibu; Mjadala 2. Kusikiliza kwa Kina; sauti /b/ na /mb/ 3. Semi; tashbihi, sitiari na methali 4. Semi; vitendawili na nahau 5. Ufahamu wa Kusikiliza 6. Kusikiliza kwa Kufasiri 7. Kusikiliza kwa Kutathmini 8. Uzungumzaji wa Kushawishi 9. Kusikiliza kwa Kina: sauti /j/ na /nj/ 10. Mazungumzo; Malumbano ya Utani 11. Uzungumzaji katika Sherehe Mazungumzo;Mawaidha
KUSOMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kusoma kwa Ufahamu Simulizi 2. Kusoma kwa Mapana 3. Kusoma kwa Kina; Ushairi 4. Kusoma kwa Ufasaha 5. Kusoma kwa Ufahamu 6. Ufupisho 7. Ufahamu wa Kifungu cha Kushawishi
KUANDIKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viakifishi; koloni na semi koloni 2. Insha za Kiuamilifu; Barua ya kirafiki

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Insha za Kubuni; Masimulizi 4. Insha za Kiuamilifu; Shajara 5. Insha za Kubuni; Methali 6. Insha za Kubuni; Maelezo 7. Viakifishi; mabano na kistari kifupi 8. Insha za Kiuamilifu; Barua ya Kuomba Kazi 9. Insha za Kiuamilifu; Hotuba ya Kushawishi
SARUFI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vihusishi vya Mahali na Wakati 2. Vihusishi vya -a unganifu na vya sababu 3. Vihusishi Vilinganishi na Kihusishi na 4. Nyakati na Hali; -ki- ya masharti 5. Hali za Masharti; -nge- na - ngali- 6. Vielezi vya Namna na vya Wakati 7. Vielezi vya Mahali na vya Idadi 8. Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi- ngeli ya U-ZI na YA-YA, LI, KU na PA-KU-MU 9. Vinyume vya Vihusishi 10. Mnyambuliko wa Vitenzi; kauli ya kutendana, kutendana na Kutendesha 11. Aina za Sentensi; sentensi tata 12. Ukanushaji; -nge-, -ngali-, na -ki- 13. Udogo na Ukubwa wa Nomino

1.0 USAFI WA MAZINGIRA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lilibendekezwa
<p>1.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>1.1.1 Kusikiliza na Kujibu</p> <p>Mjadala</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza mjadala, kutambua vipengele vya kuzingatia katika kuchangia mjadala, kushiriki mjadala kwa kuzingatia vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kuchangia mjadala, kuchangamkia kushiriki katika mjadala ya miktadha mbalimbali. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza mjadala akishirikiana na wenzake, kutambua vipengele vya kuzingatia katika kuchangia mjadala akishirikiana na wenzake, kusikiliza au kutazama mjadala kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali akishirikiana na wenzake, kueleza vipengele vya kusikiliza na kuchangia mjadala vilivyozingatiwa katika mjadala aliosikiliza, kushiriki mjadala kuhusu suala lengwa akiwa na wenzake akizingatia vipengele vifaavyo vya mjadala. 	<p>Je, unazingatia nini wakati wa kusikiliza na kuchangia mjadala?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapozingatia vipengele vifaavyo kutetea hoja zake katika mjadala.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kama vile redio na kanda za sauti katika kusikiliza mjadala mbalimbali.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotumia mitindo anuwai kuwashawishi wenzake katika mjadala kuhusu suala lengwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapochangia mjadala ipasavyo.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapoheshimu zamu ya wengine katika mazungumzo.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapovitunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika kusikiliza au kutazama mjadala.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anaposhiriki katika mjadala kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anaposhiriki katika mjadala kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya kusikiliza na kujibizana.
- Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia usafi wa mazingira.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lirilipendekezwa
1.2 Kusoma	1.2.1 Kusoma kwa Ufahamu Simulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha simulizi, b) kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha simulizi, c) kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha simulizi, d) kueleza maana ya msamiati kama ulivyotumiwa katika kifungu cha simulizi, e) kuchangamkia kujibu maswali ya ufahamu ili kukuza uelewa wa habari. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua habari mahususi katika kifungu cha ufahamu cha simulizi kuhusu suala lengwa akishirikiana na wenzake, • kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu cha simulizi akishirikiana na wenzake, • kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu cha simulizi akishirikiana na wenzake, • kutabiri matukio katika kifungu cha ufahamu simulizi kutokana na picha au matukio, • kufasiri habari kutokana na kifungu cha ufahamu cha simulizi akiwa mwenzake, • kueleza maana ya maneno au msamiati kulingana na matumizi yake kimuktadha, • kuwatungia wenzake sentensi akitumia msamiati wa suala lengwa kwa usahihi ili wazitolee maoni. 	Unafanya nini ili kupata habari zilizo katika ufahamu wa simulizi kwa usahihi?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia kikamilifu katika shughuli za kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kutumia msamiati wa suala lengwa ipasavyo kutunga sentensi sahihi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia msamiati wa suala lengwa.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapokubaliana na maoni ya wenzake na kushirikiana nao katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutunza kifaa cha kidijitali.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa na kuzingatia ujumbe.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia suala la usafi wa mazingira.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
1.3 Kuandika	1.3.1 Viakifishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua alama ya koloni na semi koloni katika matini, b) kueleza matumizi ya koloni na semi koloni katika matini, c) kutumia alama ya koloni na semi koloni ipasavyo katika matini, d) kufurahia matumizi yafaayo ya alama ya koloni na semi koloni katika matini mbalimbali.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua alama ya koloni na semi koloni katika maneno, sentensi au vifungu kwenye matini andishi au za kidijitali, • kueleza matumizi ya koloni na semi koloni katika matini akishirikiana na wenzake, • kuandika maneno, sentensi au vifungu kwa kutumia alama ya koloni na semi koloni ipasavyo, • kuandika kwenye tarakilishi, kifungu kifupi kuhusu suala lengwa kwa kutumia alama ya koloni na semi koloni ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni, • kushirikiana na wenzake kusahihisha kifungu kuhusu suala lengwa ambacho hakijatumia alama ya koloni na semi koloni ipasavyo, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, alama ya koloni hutumiwa wapi katika maandishi? 2. Je, alama ya semi koloni hutumiwa vipi katika maandishi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno, sentensi au vifungu vinavyotumia alama ya koloni na semi koloni, • kumweleza mzazi au mlezi wake kuhusu maneno, sentensi au vifungu alivyoandika vilivyo na matumizi mbalimbali ya alama za koloni na semi koloni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kusahihisha vifungu walivyoandika. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika kifungu na kukisambaza mtandaoni. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya alama za koloni na semi koloni. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa. • Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia uakifishaji. • Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia usafi wa mazingira. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.4 Sarufi	1.4.1 Vihusishi vya Mahali na Wakati (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vihusishi vya mahali na vya wakati katika matini, b) kutumia vihusishi vya mahali na vya wakati ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia matumizi yafaayo ya vihusishi vya mahali na vya wakati katika matini mbalimbali. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuchopoa vihusishi vya mahali na vya wakati kutoka kwa kapu maneno, mti maneno, chati, vitabu au katika tarakilishi akishirikiana na wenzake, • kutambua vihusishi vya mahali na vya wakati katika sentensi au vifungu kwenye vitabu au tarakilishi kwa kuvipigia mstari au kuvikolezea wino, • kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vihusishi vya mahali na vya wakati. Sentensi hizi zizingatie suala lengwa na masuala mtambuko mbalimbali. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni wakati gani tunatumia vihusishi vya mahali? 2. Je, vihusishi vya wakati vinatumika wakati gani?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutambua vihusishi husika.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vihusishi vya mahali na wakati.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia vihusishi vya mahali na wakati.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa.
- Elimu ya afya ya kujikinga: mwanafunzi anapoandika sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia viwakilishi mbalimbali.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia vihusishi vya mahali na vya wakati.
- Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia usafi wa mazingira.

2.0 MAZOEZI YA VIUNGO VYA MWILI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lilibendekezwa
2.1 Kusikiliza na Kuzungumza	2.1.1 Kusikiliza kwa Kina (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutamka sauti /b/ na /mb/ ipasavyo ili kuzitofautisha kimatamshi, kutamka vitanzandimi vyenye sauti /b/ na /mb/ ipasavyo, kuunda vitanzandimi vyepesi vyenye sauti /b/ na /mb/, kuchangamkia matamshi bora ya sauti /b/ na /mb/ katika mazungumzo ya kawaida. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kutambua sauti /b/ na /mb/ katika maneno na vifungu, kusikiliza na kutamka vitanzandimi vyepesi vinavyohusisha matamshi ya sauti /b/ na /mb/ katika kifaa cha kidijitali kama vile simu, redio, kubuni vitanzandimi vyepesi vinavyohusisha sauti /b/ na /mb/, kuwasomea wenzake vitanzandimi alivyobuni ili wantolee maoni. 	Kutamka maneno yenye sauti /b/ na /mb/ ipasavyo kuna umuhimu gani?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza vitanzandimi vyenye sauti lengwa. Ubunifu: mwanafunzi anapobuni vitanzandimi vyepesi akitumia maneno yenye sauti lengwa. Kujiamini: mwanafunzi anapotamka vitanzandimi ipasavyo yenye sauti lengwa. Hamu ya ujifunzaji mwanafunzi: mwanafunzi anapowasomea wenzake vitanzandimi alivyobuni kwa kuhusisha matamshi bora ya sauti lengwa. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutunza kifaa cha kidijitali anachotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anapobuni vitanzandimi akizingatia suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya kutamka sauti.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia mazoezi ya viungo vya mwili.
- Agriculture and Nutrition: somo hili pia linashughulikia masuala ya afya.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
2.2 Kusoma	2.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia, b) kutumia ipasavyo msamiati unaotokana na matini aliyosoma, c) kufafanua ujumbe wa matini aliyosoma, d) kujenga mazoea ya kusoma matini mbalimbali za kujichagulia.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuteua matini kuhusu suala linalomvutia, • kusoma matini aliyojichagulia na kutambua vipengele vyake muhimu, • kutambua msamiati uliotumiwa katika matini aliyojichagulia kwa kutumia kamusi kutafuta maana za maneno asiyoyajua, • kutungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma, • kufafanua ujumbe wa matini aliyosoma kwa ufupi, • kusakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma kisha afafanue maana ya msamiati na ujumbe katika matini hiyo. 	1. Unazingatia nini unapojichagulia matini ya kusoma? 2. Ni mambo gani unayofaa kufanya unaposoma matini ya kujichagulia?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na mwenzake katika kikundi. • Kujiamini: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi kutokana na msamiati wa matini ya kujichagulia. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia msamiati aliojifunza. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. 				

- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma.

Maadili

- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafuta na kusoma matini.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi akitumia msamiati aliojifunza.

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposoma matini ya kujichagulia kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa mapana.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia mazoezi ya viungo vya mwili.
- Agriculture and Nutrition: somo hili pia linashughulikia masuala ya afya.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Liliopendekezwa
2.3 Kuandika	<p data-bbox="401 275 620 348">2.3.1 Insha za Kiuamilifu</p> <p data-bbox="401 395 523 463">Barua ya Kirafiki</p> <p data-bbox="401 540 552 573">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="639 275 1070 348">Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol data-bbox="639 358 1089 861" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="639 358 1089 463">a) kutambua ujumbe unaoafiki katika kujibu barua ya kirafiki, <li data-bbox="639 467 1089 536">b) kueleza lugha inayofaa katika kujibu barua ya kirafiki, <li data-bbox="639 540 1089 646">c) kufafanua muundo unaofaa katika kujibu barua ya kirafiki, <li data-bbox="639 650 1089 755">d) kujibu barua ya kirafiki akizingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao, <li data-bbox="639 760 1089 861">e) kujenga mazoea ya kujibu barua ya kirafiki katika maisha ya kila siku. 	<p data-bbox="1118 275 1431 303">Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul data-bbox="1118 316 1566 861" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1118 316 1566 422">● kutambua ujumbe unaoafiki anapojibu barua ya kirafiki kwa kujadiliana na mwenzake, <li data-bbox="1118 426 1566 532">● kueleza lugha inayofaa kujibu barua ya kirafiki akishirikiana na wenzake, <li data-bbox="1118 536 1566 642">● kujadili muundo wa kujibu barua ya kirafiki akishirikiana na wenzake katika kikundi, <li data-bbox="1118 646 1566 751">● kujibu barua ya kirafiki akizingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao, <li data-bbox="1118 755 1566 861">● kusomea wenzake barua aliyoiandika ili waitolee maoni. 	<p data-bbox="1590 275 1841 381">Unazingatia nini unapojibu barua ya kirafiki?</p>
<p data-bbox="185 875 639 902">Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul data-bbox="185 906 1831 1012" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="185 906 1831 943">● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kujadili vipengele vya kujibu barua ya kirafiki. <li data-bbox="185 948 1831 985">● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika barua ya kujibu barua ya kirafiki. <li data-bbox="185 989 1831 1012">● Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake barua aliyoiandika. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anapoandika barua kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa barua ya kirafiki.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia mazoezi ya viungo vya mwili.
- Agriculture and Nutrition: somo hili pia linashughulikia masuala ya afya.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
2.4 Sarufi	2.4.1 Vihusishi vya -a Unganifu na vya Sababu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vihusishi vya -a unganifu na vya sababu katika matini, b) kutumia vihusishi vya -a unganifu na vya sababu ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia matumizi yafaayo ya vihusishi vya -a unganifu na vya sababu katika mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua vihusishi -a unganifu na vya sababu kutoka kwa kapu maneno, mti maneno, chati au katika tarakilishi akishirikiana na wenzake, ● kutambua vihusishi vya -a unganifu na vya sababu katika sentensi au vifungu kwenye vitabu au tarakilishi kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino, ● kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vihusishi vya -a unganifu na vya sababu akishirikiana na wenzake, ● kumsomea mzazi au mlezi wake sentensi zinazotumia vihusishi vya -a unganifu na vya sababu. 	Vihusishi vya a unganifu na vya sababu vinatofautianaje?
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vihusishi vya -a unganifu na vya sababu. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vihusishi vya -a unganifu na vya sababu. 				

- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtaja mzazi au mlezi wake vihusishi vya -a unganifu na vya sababu katika mazingira ya nyumbani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Afya ya mtu binafsi: mwanafunzi anapotunga sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia vihusishi.
- Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya.

3.0 UTUNZAJI WA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
3.1 Kusikiliza na Kuzungumza	3.1.1 Semi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya tashbihi, sitiari na methali ili kuzipambanua, b) kutambua tashbihi, sitiari na methali katika matini ya fasihi simulizi, c) kueleza matumizi ya tashbihi, sitiari na methali katika matini ya fasihi simulizi, d) kutumia tashbihi, sitiari na methali katika uwasilishaji wa tungo za fasihi simulizi, e) kuchangamkia matumizi ya tashbihi, sitiari na methali katika tungo za fasihi simulizi. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya tashbihi, sitiari na methali akishirikiana na wenzake, • kutambua tashbihi, sitiari na methali kutoka kwenye tungo simulizi, kapu la semi, au kifaa cha kidijitali akishirikiana na wenzake, • kutumia vifaa vya kidijitali kusakura matumizi ya tashbihi, sitiari na methali katika tungo za fasihi simulizi, • kujadili na mwenzake matumizi ya tashbihi, sitiari na methali alizotafiti mtandaoni, • kushiriki katika uwasilishaji wa tashbihi, sitiari na methali akishirikiana na wenzake katika kikundi, • kushirikiana na wenzake kujadili ujumbe na lugha katika tashbihi, sitiari na methali, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunatumia mbinu gani za lugha katika kuwasilisha tungo za fasihi simulizi? 2. Kwa nini tunatumia tashbihi, sitiari na methali kuwasilisha tungo za fasihi simulizi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kumwelezea mzazi au mlezi wake kuhusu tashbihi, sitiari na methali katika jamii yake ili amtotee maoni yake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili maana za tashbihi, sitiari na methali. • Ubunifu: mwanafunzi anapowasilisha tashbihi, sitiari na methali kwa mitindo anuwai. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomwelezea mzazi wake kuhusu tashbihi, sitiari na methali katika jamii yake. • Uraia: mwanafunzi anapojifunza kuhusu tashbihi, sitiari na methali za jamii yake na kuthamini. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza tashbihi, sitiari na methali na kuzichanganua. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzalendo: mwanafunzi anapoelezea tashbihi, sitiari na methali za jamii yake na kuzionea fahari. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia darasani. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake kutambua tashbihi, sitiari na methali kuhusu suala lengwa. • Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapowazia kuhusu umuhimu wa wanyama. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia tungo za fasihi simulizi. • Agriculture: somo hili pia linashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
3.2 Kusoma	3.2.1 Kusoma kwa Kina Ushairi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya shairi ili kulitofautisha na tungo nyingine, b) kujadili sifa za ushairi kama utanzu wa fasihi andishi, c) kueleza sifa za ushairi katika shairi, d) kufurahia kuchambua ushairi kama utungo wa fasihi.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutafiti maana ya shairi vitabuni au mtandaoni ili kulitofautisha na tungo nyingine akishirikiana na wenzake, • kujadili sifa za ushairi kama utanzu wa fasihi andishi, • kutafiti mtandaoni, magazetini au vitabuni mashairi na kueleza sifa za ushairi katika mashairi hayo, • kuwasomea wenzake sifa alizotambua katika mashairi aliyoyasoma ili wamtotee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, shairi ulilowahi kusoma lilikuwa linazungu-mzia nini? 2. Unavutiwa na nini unaposoma shairi?
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposoma shairi akiwa na wenzake katika kikundi. • Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake sifa za shairi alilosoma. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni shairi na kuchambua sifa zake. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposoma shairi na kuchambua sifa zake. 				
Maadili <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. 				

- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anaposoma shairi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia usomaji wa kina.
- Social Studies na Agriculture: masomo haya pia yanashughulikia utunzaji wa wanyama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.3 Kuandika	3.3.1 Insha za Kubuni Masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya kufafanulia ujumbe wa insha ya masimulizi, kufafanua ujumbe wa insha ya masimulizi kupitia kwa utangulizi, kufafanua ujumbe wa insha ya masimulizi kupitia kwa wahusika, kuandika insha ya masimulizi kwa kuzingatia ujumbe na muundo ufaao, kufurahia kufafanua ujumbe wa insha ya kusimulia ili kufanikisha maelezo. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya kufafanulia ujumbe wa simulizi akishirikiana na wenzake, kufafanua ujumbe wa insha ya masimulizi kupitia kwa utangulizi kutoka kwa kielelezo cha insha ya masimulizi, kusoma kielelezo cha insha ya masimulizi kuhusu suala lengwa atakachopewa na mwalimu au atakachosoma kwenye matini za aina mbalimbali na kujadili na wenzake kuhusu ufafanuzi wa ujumbe kupitia kwa utangulizi na mazungumzo ya wahusika, kuandika insha ya masimulizi akizingatia ufafanuzi ufaao wa ujumbe, kupitia kwa wahusika, kuwasomea wenzake insha aliyandika darasani au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya masimulizi aliyandika kuhusu 	Unafanya nini unaposimulia jambo ili ujumbe wako upate kueleweka zaidi?

			suala lengwa kwa kuzingatia ufafanuzi ufaao wa ujumbe.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusahihisha insha ya masimulizi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi akizingatia ufafanuzi ufaao wa ujumbe kupitia kwa wahusika. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha na kuwasomea wenzake. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anapoandika insha ya kubuni kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia stadi ya kuandika. • Social Studies na Agriculture: masomo haya pia yanashughulikia utunzaji wa wanyama. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.4 Sarufi	3.4.1 Vihusishi Vilinganishi na Kihusishi na (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua vihusishi vilinganishi na kihusishi na katika matini, kutumia vihusishi vilinganishi na kihusishi na ipasavyo katika matini, kuchangamkia kutumia vihusishi vilinganishi na kihusishi na katika mawasiliano ya kila siku. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kuchopoa vihusishi vilinganishi na kihusishi na katika kapu maneno, mti maneno, chati au katika tarakilishi akishirikiana na wenzake, kutambua vihusishi vilinganishi na kihusishi na katika sentensi au vifungu kwenye vitabu au tarakilishi kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino, kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vihusishi vilinganishi na kihusishi na akizingatia suala lengwa na masuala mtambuko mbalimbali, kumtaja mzazi au mlezi wake kihusishi na na vihusishi vilinganishi katika mazingira ya nyumbani. 	Vihusishi vilinganishi na kihusishi na huchangia vipi katika mawasiliano?
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili aina za vihusishi. Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vihusishi vilinganishi na kihusishi na. Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua vihusishi vilinganishi na kihusishi na katika matini na kuvitungia sentensi sahihi na vifungu. 				

- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtaja mzazi au mlezi wake vihusishi vilinganishi na kihusishi **na** katika mazingira ya nyumbani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anapoandika sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia vihusishi.
- Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya afya.

4.0 UTUNZAJI WA MALIASILI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
4.1 Kusikiliza na Kuzungumza	4.1.1 Semi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya vitendawili na nahau ili kuipambanua, b) kutambua vitendawili na nahau katika matini ya fasihi simulizi, c) kufafanua umuhimu wa vitendawili na nahau katika fasihi simulizi, d) kutumia nahau ipasavyo katika mawasiliano, e) kuwasilisha vitendawili kwa kuzingatia vipengele vya uwasilishaji wake, 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya vitendawili akishirikiana na wenzake, • kueleza maana ya nahau akishirikiana na mwenzake, • kutafiti mtandaoni au maktabani umuhimu wa vitendawili na nahau, • kutambua nahau mbalimbali katika matini ya fasihi simulizi na kueleza maana zake, • kujaza nafasi katika sentensi kwa kutumia nahau mwafaka, • kutunga sentensi kwa kutumia nahau ipasavyo, • kujadili vipengele vya uwasilishaji wa vitendawili akiwa na wenzake, • kusikiliza vitendawili katika vifaa vya kidijitali au kutoka kwa mwalimu na kubainisha vipengele vya kimsingi vya uwasilishaji wa vitendawili, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini tunatumia nahau katika mawasiliano? 2. Unazingatia nini unapowasilisha vitendawili?

		f) kuchangamkia matumizi ya nahau na uwasilishaji wa vitendawili katika tungo za fasihi.	<ul style="list-style-type: none"> • kuwawasilishia wenzake vitendawili kwa kuzingatia vipengele vya uwasilishaji wa vitendawili, • kushirikiana na mzazi au mlezi wake kutambua vitendawili na nahau katika jamii yake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kuwasilisha vitendawili na nahau katika kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kuwasilisha vitendawili na nahau katika kikundi. • Kujiamini: mwanafunzi anapotegea na kutegua vitendawili, anapotoa maana za nahau na kuchangia katika kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kutambua vitendawili na nahau kutoka kwa jamii yake. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika majadiliano ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika kuwasilisha vitendawili na nahau katika kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anaposhiriki katika kutega na kutegua vitendawili na wenzake kuhusu suala maliasili katika mazingira yake. • Elimu ya kifedha: mwanafunzi anaposhiriki katika kutega na kutegua vitendawili na wenzake kuhusu suala lengwa. • Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini. 				

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi.
- Social Studies: somo hili pia hushughulikia utunzaji wa maliasili.

DRAFT

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lilibendekezwa
4.2 Kusoma	4.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusoma kwa ufasaha, b) kusoma kifungu cha nathari akizingatia matamshi bora, c) kusoma kifungu cha nathari akizingatia kasi ifaayo, d) kusoma kifungu cha nathari akizingatia kiwango kifaacho cha sauti, e) kusoma kifungu cha nathari akizingatia ishara za mwili zifaazo, f) kujenga mazoea ya kusoma kwa ufasaha ili kufanikisha mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusoma kwa ufasaha akishirikiana na wenzake, • kusoma kifungu cha nathari akizingatia matamshi bora, • kusoma kifungu cha nathari akizingatia kasi ifaayo, • kusoma kifungu cha nathari akizingatia kiwango kifaacho cha sauti, • kusoma kifungu cha nathari akizingatia ishara za mwili zifaazo, • kusakura kifungu cha nathari mtandaoni na kuwasomea wenzake kwa ufasaha, • kumsomea mzazi au mlezi wake kifungu cha nathari kwa ufasaha ili akitolee maoni. 	Je, unaposoma kwa ufasaha unazingatia mambo gani?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kutambua na kujadili vipengele vya usomaji wa ufahamu.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya usomaji.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusakura kifungu cha nathari.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu wenzake wakisoma kifungu.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kujadili vipengele vya kuzingatia katika kusoma kwa ufasaha.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala la maliasili katika mazingira yake.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili.
- Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa ufasaha.
- Social Studies: somo hili pia hushughulikia dhana ya utunzaji wa maliasili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.3 Kuandika	4.3.1 Insha za Kubuni Masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari ili kuibanisha, b) kujadili lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari katika insha ya masimulizi, c) kuandika insha ya masimulizi akizingatia lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari, d) kufurahia kuandika insha za masimulizi akizingatia lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na uchoraji wa mandhari ufaao ili kufanikisha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vipengele vya lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari katika masimulizi kwenye matini andishi au za kidijitali akishirikiana na wenzake, • kusoma vielelezo vya insha ya kubuni kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali na kushirikiana na wenzake kubainisha lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari, • kuandika insha ya masimulizi kuhusu suala lengwa akitumia vipengele vifaavyo vya lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari ili kujenga taswira zifaazo, • kushirikiana na wenzake kusahihisha insha aliyobuni, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika kuhusu suala lengwa ili wachanganue lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na mandhari. 	Je, ni vipengele vipi vya kuzingatia unapoandika insha ya masimulizi?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kuchanganua lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na uchoraji wa mandhari katika insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha kwa kuzingatia lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na uchoraji wa mandhari ufaao.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika na kuwataka wachanganue lugha ya kitamathali, matendo ya wahusika na uchoraji wa mandhari.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha aliyoandika.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala maliasili katika mazingira yake.
- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili.
- Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia vipengele vya masimulizi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya utunzaji wa maliasili.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
4.4 Sarufi	4.4.1 Nyakati na Hali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua -ki- ya masharti katika matini, kutumia -ki- ya masharti ipasavyo katika matini, kutambua -ka- ya kufuatana kwa vitendo katika matini, kutumia -ka- ya kufuatana kwa vitendo ipasavyo katika matini, kujenga mazoea ya kutumia ipasavyo -ki- ya masharti na -ka- ya kufuatana kwa vitendo ili kufanikisha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kutambua -ki- ya masharti katika matini akishirikiana na wenzake, kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya hali ya -ki- kutokana na mchanganyiko wa sentensi kutoka katika vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akishirikiana na wenzake, kutunga sentensi kuonyesha matumizi ya hali ya -ki- akishirikiana na wenzake katika kikundi, kutambua -ka- ya kufuatana kwa vitendo katika sentensi mbalimbali akishirikiana na wenzake katika kikundi, kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya hali ya -ka- ya kufuatana kwa vitendo kutokana na mchanganyiko wa sentensi kutoka katika vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akishirikiana na wenzake, 	<ol style="list-style-type: none"> -ki- ya masharti na hutumiwa wakati gani katika sentensi? -ka- ya kufuatana kwa vitendo hutumiwa wakati gani katika sentensi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi kuonyesha matumizi ya hali ya -ka- ya kufuatana kwa vitendo akishirikiana na wenzake katika kikundi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua hali ya masharti -ki- na hali ya kufuatana kwa vitendo -ka-. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kwa kutumia hali ya masharti -ki- na kufuatana kwa vitendo -ka-. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua hali ya masharti -ki- na kufuatana kwa vitendo -ka- kisha kuzitungia sentensi sahihi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapodhamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<ul style="list-style-type: none"> • Masuala Mtambuko Elimu ya mazingira na tabia nchi: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa hasa kuhusu suala maliasili katika mazingira yake. • Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa na kuwazia kuhusu matumizi ya maliasili. • Umaskini: mwanafunzi anapowazia jinsi matumizi yafaayo ya maliasili yanawezesha kupunguza umaskini. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia nyakati na hali mbalimbali. • Social Studies na Agriculture: masomo haya pia yanashughulikia utunzaji wa maliasili. 				

5.0 MITAZAMO HASI YA KIJINSIA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
5.1 Kusikiliza na Kuzungumza	5.1.1 Ufahamu wa Kusikiliza (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya ufahamu wa kusikiliza, kujadili kanuni za ufahamu wa kusikiliza, kujadili vipengele vya ufahamu wa kusikiliza, kushiriki katika ufahamu wa kusikiliza akizingatia vipengele vyake, kuchangamkia kushiriki katika kusikiliza kwa ufahamu ili kukuza stadi ya kusikiliza. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kueleza maana ya ufahamu wa kusikiliza, kujadili kanuni za ufahamu wa kusikiliza, kujadili vipengele vya ufahamu wa kusikiliza, kusikiliza ufahamu kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa na kujibu maswali, kusikiliza matini kuhusu suala lengwa katika chombo cha kidijitali na kujibu maswali. 	<ol style="list-style-type: none"> Je, ni mambo gani unayozingatia ili kupata ujumbe unaposikiliza? Je, kusikiliza kwa ufahamu kuna faida zipi?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoeleza ujumbe aliopata kutokana na ufahamu wa kusikiliza.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu ili kupata ujumbe.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza matini ya ufahamu.
- Ubunifu: mwanafunzi anaposikiliza na kufasiri ujumbe ifaavyo.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofasiri ujumbe kutokana na ufahamu wa kusikiliza.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kusikiliza ufahamu na kujibu ipasavyo.

Maadili

- Uadilifu: mwanafunzi anapowasikiliza wasemaji kwa makini.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo.
- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kufasiri ujumbe katika kikundi.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya kijinsia: mwanafunzi anaposikiliza ufahamu kuhusu suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anaposikiliza ufahamu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusikiliza kwa ufahamu.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
5.2 Kusoma	5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu, b) kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu, c) kueleza maana ya msamiati kulingana na kifungu cha ufahamu, d) kuchangamkia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kusoma kifungu cha ufahamu na kudondoa habari mahususi, • kueleza habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi akishirikiana na wenzake, • kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu, • kuchopoa msamiati wa suala lengwa kwenye kapu maneno, mti maneno, chati au kwenye vitabu akishirikiana na wenzake, • kueleza maana ya msamiati kulingana na muktadha wa matumizi katika matini akishirikiana na wenzake, • kutumia maneno hayo kutunga sentensi sahihi kisha kumsomea mwenzake ili amtolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini tunasoma ufahamu? 2. Ni mambo gani tunazingatia tunaposoma ufahamu?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kusoma ufahamu akiwa na wenzake.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotumia msamiati wa suala lengwa katika muktadha maalum.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya jinsia: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia usomaji wa ufahamu.
- Religious Studies na Social Studies: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya kijinsia.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.3 Kuandika	5.3.1 Insha za Kiuamilifu Shajara (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya shajara, kujadili vipengele vya shajara, kuandika shajara akizingatia vipengele vyake, kuonea fahari matumizi ya shajara katika maisha ya kila siku. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kueleza maana ya shajara akiwa na mwenzake, kutafiti maktabani au kusakura mtandao salama na kusoma mifano ya shajara, kujadili na mwenzake shajara aliyoisoma mtandaoni, kueleza vipengele vya shajara, kuandika shajara akizingatia vipengele vyake kama vile mambo ya kuandika kwenye shajara, muundo na mtindo. 	Kwa nini watu hutumia shajara?
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili vipengele vya shajara . Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura na kusoma mtandaoni mifano ya shajara. Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu katika mijadala kundini. 				
Maadili <ul style="list-style-type: none"> Uaminifu: mwanafunzi anapoandika matukio ya kweli katika shajara. Uwajibikaji: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu na kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Heshima: mwanafunzi anapothamini na kuheshimu maoni ya wenzake kundini. 				

Masuala Mtambuko

- Masuala ya jinsia: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.
- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya shajara.
- Religious Studies na Social Studies: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya kijinsia.

DRAFT

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.4 Sarufi	5.4.1 Hali za Masharti (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya hali ya masharti, b) kutambua matumizi ya hali ya masharti -nge- katika matini, c) kutumia hali ya masharti -nge- ipasavyo katika matini, d) kutambua matumizi ya hali ya masharti -ngali- katika matini, e) kutumia hali ya masharti -ngali- ipasavyo katika matini, f) kuchangamkia matumizi yafaayo ya hali ya masharti -nge- na -ngali- ili kukuza ufasaha wa lugha.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutafiti mtandaoni au maktabani maana ya hali ya masharti, ● kutambua matumizi sahihi ya hali ya -nge- katika sentensi au vifungu akishirikiana na wenzake, ● kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya hali ya -nge- kutokana na mchanganyiko wa sentensi kutoka katika vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikoleza wino au kuzipigia mstari, ● kutunga sentensi kuonyesha matumizi ya hali ya -nge- akishirikiana na wenzake, ● kutambua matumizi sahihi ya hali -ngali- katika matini akishirikiana na wenzake katika kikundi, ● kutunga sentensi kuonyesha matumizi sahihi ya hali -ngali-, ● kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya hali -ngali- kutokana na mchanganyiko wa sentensi kutoka katika vitabu, tarakilishi, chati kwa kukoleza 	Je, unapotaka kuonyesha hali ya masharti unatumia viambishi gani?

			<p>wino au kuzipigia mstari akishirikiana na wenzake,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutafiti matumizi ya hali -nge- na -ngali- mtandaoni na kuwawasilishia wenzake ili waitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na Ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika shughuli za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua hali ya -nge- na -ngali-. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kwa kutumia hali ya -nge- na -ngali-. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua hali ya -nge- na -ngali- na kuzitungia sentensi sahihi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapovitunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masuala ya kijinsia: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia hali mbalimbali. • Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya kijinsia. 				

6.0 USALAMA BARABARANI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>6.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>6.1.1 Kusikiliza kwa Kufasiri</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya kusikiliza kwa kufasiri ili kuibanisha, kueleza msimamo na mielekeo kuhusu ujumbe wa matini ya kusikiliza, kulinganisha misimamo na mielekeo ya ujumbe wa matini aliyosikiliza na ile ya jamii yake kuhusu suala husika, kujenga mazoea ya kutambua msimamo na mielekeo katika matini mbalimbali ili kupata maana ya ujumbe. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutafiti mtandaoni au maktabani maana ya kusikiliza kwa kufasiri kujadiliana na wenzake matokeo ya utafiti wake, kueleza misimamo na mielekeo kuhusu ujumbe katika matini anayosikiliza kuhusu suala lengwa akishirikiana na wenzake, kusikiliza habari kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali na kuchambua misimamo na mielekeo kuhusu ujumbe akiwa na wenzake, kushirikiana na wenzake katika kulinganisha misimamo na mielekeo kuhusu ujumbe wa matini aliyosikiliza na misimamo na mielekeo ya jamii yake kuhusu suala lililozungumziwa katika matini hiyo, 	<p>Ni misimamo gani iliyopo katika matini ulizowahi kusikiliza?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • kutoa muhtasari wa habari aliyosikiliza kuhusu suala lengwa huku wakichanganua misimamo na mielekeo ya msimulizi /msemaji kuhusu masuala yanayozungumziwa, • kuwaeleza wenzake misimamo na mielekeo kuhusu ujumbe katika matini aliyosikiliza kwa maneno yake mwenyewe na kuwataka waangazie vipengele vilivyotumiwa kuonyesha misimamo na mielekeo hiyo, • kujadili na mzazi au mlezi wake kuhusu misimamo na mielekeo ya jamii yake kuhusu suala lengwa. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili na wenzake misimamo na mielekeo katika matini. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza habari. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochanganua misimamo na mielekeo kuhusu ujumbe na kuihusisha na mielekeo ya jamii yake. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwaelezea wenzake misimamo na mielekeo kuhusu ujumbe katika matini aliyosikiliza. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojadili na mzazi au mlezi wake kuhusu misimamo na mielekeo ya jamii yake kuhusu ujumbe. 				

Maadili

- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili kwa utulivu mielekeo na msimamo kuhusu suala linalozungumziwa.

Masuala Mtambuko

- Suala la usalama: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kuchanganua habari kwenye matini aliyosikiliza.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusikiliza na kufasiri.
- Creative Arts and Sports na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
6.2 Kusoma	6.2.1 Kusoma kwa Kina Ushairi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya maudhui na dhamira katika fasihi, b) kujadili maudhui katika shairi, c) kujadili dhamira katika shairi, d) kuchambua shairi kwa kuzingatia maudhui na dhamira, e) kuchangamkia usomaji wa kina wa mashairi ili kupata ujumbe wake.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutafiti maktabani au mtandaoni maana ya maudhui na dhamira, • kujadiliana na wenzake matokeo ya utafiti wake, • kujadili maudhui katika shairi alilosoma, • kufafanua dhamira ya shairi alilosoma, • kuwaelezea wenzake dhamira ya shairi alilosoma, • kuchambua shairi kwa kuzingatia maudhui na dhamira, • kutafiti mtandaoni, magazetini au vitabuni mashairi na kuyachambua kwa kuzingatia dhamira na maudhui ya shairi kisha awatumie wenzake wayatolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, mashairi uliyowahi kuyasoma yalizungumzia nini? 2. Mashairi uliyowahi kuyasoma yana muundo gani?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia kujadili maudhui na dhamira ya shairi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura kwenye mitandao salama ili kutafiti kuhusu maudhui ya ushairi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojitolea kufanya utafiti maktabani na mtandaoni. • Kujiamini: mwanafunzi anapowasilishia wenzake maudhui na dhamira ya ushairi. Haiba yake inajengeka zaidi. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake wanapojadili maudhui na dhamira ya ushairi. Pia anapowakosoa wenzake kwa upole na kuthamini hoja zao.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafiti kuhusu maudhui na dhamira ya ushairi maktabani na mtandaoni anawajibikia majukumu aliyopewa.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kwa heshima kuhusu uwasilishaji wa wenzake ili kuwakosoa au kuwatia motisha.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anaposoma shairi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Creative Arts and Sports na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
6.3 Kuandika	6.3.1 Insha za Kubuni Methali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya insha za methali ili kuipambanua, b) kujadili vipengele vya insha ya methali, c) kuandika insha ya methali kwa kuzingatia vipengele vya uandishi husika, d) kufurahia kufasiri methali na kuziandikia insha zinazoafiki ili kujenga ubunifu.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya insha za methali akishirikiana na wenzake, • kusoma kielelezo cha insha ya methali akishirikiana na wenzake, • kujadili na wenzake vipengele vya insha ya methali katika kielelezo cha insha aliyosoma, • kuandika insha ya methali kwa kuzingatia vipengele vya uandishi wa insha ya methali, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. 	Unahitaji kufanya nini unapoandika insha ya methali?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadiliana kuhusu insha za methali. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika insha hizo za methali na kuzisambaza kwa mtandao. • Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha ya methali. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Masuala ya usalama barabarani: mwanafunzi anapoandika insha ya methali kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha.
- Creative Arts and Sports na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
6.4 Sarufi	6.4.1 Vielezi vya Namna na vya Wakati (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vielezi vya namna katika matini, b) kutumia vielezi vya namna ipasavyo katika matini, c) kutambua vielezi vya wakati katika matini, d) kutumia vielezi vya wakati ipasavyo katika matini e) kuchangamkia kutumia vielezi vya namna na vya wakati katika matini. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuchopoa vielezi vya namna kutoka kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akishirikiana na wenzake, • kuvipigia mstari vielezi vya namna katika sentensi na vifungu akiwa na wenzake katika kikundi, • kutenga vielezi vya namna katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino akishirikiana na wenzake, • kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vielezi vya namna akishirikiana na wenzake, • kuchopoa vielezi vya wakati kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi, • kuvipigia mstari vielezi vya wakati katika sentensi na vifungu akiwa na wenzake katika kikundi, • kutenga vielezi vya wakati katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vielezi vipi unavyojua? 2. Vielezi hutumiwa vipi katika matumizi ya lugha?

			<p>vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino akishirikiana na wenzake,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vielezi vya wakati akishirikiana na wenzake, • kumsomea mzazi au mlezi wake sentensi alizotunga akitumia vielezi vya namna na vya wakati. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vielezi. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia vielezi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi wake sentensi alizotunga. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa akizingatia matumizi sahihi ya vielezi.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia vielezi. • Creative Arts and Sports na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama. 				

7.0 HUDUMA KATIKA ASASI ZA KIJAMII

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendek ezwa
7.1 Kusikiliza na Kuzungumza	7.1.1 Kusikiliza kwa Kutathmini (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya kusikiliza kwa kutathmini ili kuibainisha, b) kujadili vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza kwa kutathmini, c) kutathmini ujumbe wa mzungumzaji, d) kutathmini mtazamo wa msemaji kuhusu anachokizungumzia, e) kueleza maana ya msamiati kama ulivyotumiwa katika matini aliyosikiliza, f) kuchangamkia kushiriki katika kusikiliza kwa kuchanganua ili kuboresha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya kusikiliza kwa kutathmini ili kuubainisha akishirikiana na wenzake, • kujadili vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza kwa kutathmini kutoka kwenye mazungumzo mafupi, akiwa na wenzake katika kikundi, • kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa kutoka vifaa vya kidijitali huku akijadili vipengele vya kusikiliza kwa kutathmini vilivyozingatiwa, • kutoa maoni kuhusu suala linaloshughulikiwa katika kauli au kifungu alichosikiliza, • kusikiliza matini kuhusu suala lengwa kutoka kwenye kinasu sauti au kwa mgeni mwalikwa na 	Unazingatia nini ili kutambua ikiwa mzungumzaji anasema ukweli?

			kueleza maana ya msamiati ambao umetumiwa katika matini hiyo.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kujadili kuhusu vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza kwa kutathmini. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia mazungumzo. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotoa mtazamo wake kuhusu suala alilosikiliza. Pia anapofasiri maana kutokana na viziada lugha kama vile ishara za uso. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya ujifunzaji wa kusikiliza kwa kutathmini kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia dhana ya usikilizaji. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.2 Kusoma	7 .2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya ufupisho ili kuupambanua, b) kujadili vipengele vya ufupisho wa kifungu, c) kufupisha kifungu akizingatia vipengele vya ufupisho, d) kujenga mazoea ya kuwasiliana kwa maelezo mafupi.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kufafanua maana ya ufupisho na kuwaeleza wenzake katika kikundi, • kujadili vipengele vya kuzingatia katika kufupisha habari ya kifungu akiwa na mwenzake, • kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akishirikiana na wenzake, • kufupisha kifungu alichosoma kwa kuzingatia vipengele vya ufupisho, • kusakura vifungu mbalimbali mtandaoni na kuvifupisha kwa kuzingatia vipengele vya ufupisho, • kumsomea mwenzake kifungu alichofupisha akizingatia vipengele vya ufupisho ili amtlee maoni. 	Je, unazingatia nini unapotaka kueleza jambo kwa ufupi?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua na kujadili vipengele vya kuzingatia katika kufupisha kifungu.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura vifungu mbalimbali mtandaoni na kuvifupisha.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kusakura vifungu mbalimbali na kuvifupisha.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofupisha kifungu na kuwasomea wenzake.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapohusishwa katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili vipengele vya kufupisha kifungu.

Masuala Mtambuko

Masuala ya shughuli za huduma kwa jamii: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.3 Kuandika	7.3.1 Insha za Kubuni Maelezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua lugha inayoathiri hisia mbalimbali katika insha ya maelezo, b) kujadili umuhimu wa kutumia lugha inayoathiri hisia mbalimbali katika insha ya maelezo, c) kutumia ipasavyo lugha inayoathiri hisia mbalimbali katika kuandika insha ya maelezo, d) kufurahia kuandika insha yenye maelezo yanayojenga picha dhahiri.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua lugha inayoathiri hisia katika insha ya maelezo kutoka kwa vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali, • kutambua jinsi matumizi ya lugha katika insha ya maelezo yanavyoathiri hisia mbalimbali, • kutumia kifaa cha kidijitali kupigia mstari lugha iliyotumiwa kuathiri hisia katika kielelezo cha insha ya maelezo, • kutambua umuhimu wa lugha inayoathiri hisia kutokana na kifungu kwenye kitabu au kifaa cha kidijitali, • kuandika insha ya maelezo kwa kuzingatia lugha inayoathiri hisia mbalimbali na kutekeleza majukumu ya kushawishi, kuburudisha, kupasha habari au kufunza. 	Je, ni nini kinafanya maelezo katika insha kudhihirika?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuwasomea wenzake insha ya maelezo aliyoandika ili waitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kupigia mstari lugha inayoonyesha hisia. • Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha inayotumia lugha yenye kuathiri hisia za msomaji. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha aliyoandika. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Masuala ya shughuli za huduma kwa jamii: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa insha. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
7.4 Sarufi	7.4.1 Vielezi vya Mahali na vya Idadi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vielezi vya mahali katika matini, b) kutumia vielezi vya mahali ipasavyo katika matini, c) kutambua vielezi vya idadi katika matini, d) kutumia vielezi vya idadi ipasavyo katika matini, e) kuchangamkia kutumia vielezi vya mahali na vya idadi katika sentensi na vifungu. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuchopoa vielezi vya mahali kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi, • kuvipigia mstari vielezi vya mahali katika sentensi na vifungu akishirikiana na wenzake, • kutenga vielezi vya mahali katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari, • kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vielezi vya mahali, • kuwasomea wenzake sentensi alizotunga ili watambue vielezi vya mahali, • kuchopoa vielezi vya idadi kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akishirikiana na wenzake, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni mahali gani panaweza kutajwa na vielezi vya mahali? 2. Ni idadi gani zinazoweza kutajwa na vielezi vya idadi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuvipigia mstari vielezi vya idadi katika sentensi na vifungu akishirikiana na wenzake, • kutenga vielezi vya idadi katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari, • kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vielezi vya idadi, • kumsomea mwenzake sentensi alizotunga ili atambue vielezi vya idadi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vielezi. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vielezi. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua vielezi na kuvitunga sentensi sahihi na vifungu. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake vielezi vinavyohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko

Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vielezi.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia vielezi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

DRAFT

8.0 MISUKOSUKO YA KIJAMII

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
<p>8.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>8.1.1 Uzungumzaji wa Kushawishi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya uzungumzaji wa kushawishi ili kuupambanua, kubainisha miktadha ya uzungumzaji wa kushawishi, kujadili vipengele vya kuzingatia katika uzungumzaji wa kushawishi, kufanya mazungumzo ya kushawishi akizingatia vipengele vya uzungumzaji wa kushawishi, kujenga mazoea ya kuwasilisha hoja kwa mazungumzo 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kueleza maana ya uzungumzaji wa kushawishi akishirikiana na wenzake, kubainisha, miktadha katika jamii yake ambamo uzungumzaji wa kushawishi hutokea, kushirikiana na wenzake kujadili vipengele vya kuzingatia katika uzungumzaji wa kushawishi, kubuni mazungumzo mepesi kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake wamtathmini iwapo ametumia vipengele vifaavyo vya uwasilishaji wa uzungumzaji wa kushawishi, kusikiliza uzungumzaji wa kushawishi kuhusu suala 	<ol style="list-style-type: none"> Ni lini tunatumia mazungumzo ya kushawishi? Utafanya nini ili mazungumzo yako yawe na ushawishi kwa wengine?

		yanayoshawishi hadhira.	<p>lengwa kutoka kwenye kifaa cha kidijitali au mgeni mwalikwa na kubainisha vipengele vya uzungumzaji wa kushawishi vilivyozingatiwa,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kushirikiana na wenzake katika uzungumzaji wa kushawishi kuhusu suala lengwa huku akizingatia vipengele vya uwasilishaji wa uzungumzaji wa kushawishi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojieleza kuhusu suala lengwa kwa njia wazi na kwa lugha inayomwaminisha msikilizaji kwamba anasema ukweli. • Ubunifu: mwanafunzi anapobuni uzungumzaji wa kushawishi kuhusu suala lengwa na kuyawasilisha kwa mtindo ufaao. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kushawishi kuhusu suala lengwa. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake fursa ya kujieleza bila kuwakatiza au kushughulikia mengine wanapozungumza. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika kujifunza. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake na kutoa mchango katika shughuli za kikundi. • Amani: mwanafunzi anaposhiriki na wengine katika mazungumzo ya kushawishi kuhusu suala lengwa kwa utulivu. 				

Masuala Mtambuko

Suala la misukosuko ya kijamii: mwanafunzi anaposhiriki uzungumzaji wa kushawishi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia stadi ya kuzungumza.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

DRAFT

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
8.2 Kusoma	8.2.1 Kusoma kwa Kina Ushairi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya mandhari katika fasihi, b) kutambua mandhari mbalimbali katika shairi, c) kueleza umuhimu wa mandhari katika shairi, d) kufafanua vipengele vya muundo katika shairi, e) kuchambua shairi kwa kuzingatia mandhari na muundo, f) kuchangamkia nafasi ya mandhari na muundo katika shairi.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutafiti mtandaoni au maktabani maana ya mandhari katika fasihi, • kujadiliana na wenzake matokeo ya utafiti wake, • kusoma mashairi mbalimbali ili kutambua mandhari mbalimbali katika shairi, • kueleza umuhimu wa mandhari katika shairi, • kufafanua vipengele vya muundo wa shairi ili kuipambanua • kughani shairi ili kutambua mandhari na muundo katika shairi, • kuchambua shairi alilosoma na kubainisha mandhari na muundo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, mashairi uliyosoma yana mandhari aina gani? 2. Vipengele vya muundo vinahusu nini?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua na kujadili mandhari na muundo kwenye shairi akiwa na wenzake katika kikundi. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochambua shairi na kubainisha mandhari na muundo wa shairi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti maktabani na mtandaoni kuhusu muundo na mandhari katika shairi. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake wanapojadili kuhusu mandhari na muundo katika shairi.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wenzake ili kuwarekebisha au kuwahimiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki kukariri shairi kuhusu suala lengwa.

Masuala Mtambuko

Suala la misukosuko ya kijamii: mwanafunzi anaposoma shairi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
8.3 Kuandika	8.3.1 Viakifishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua matumizi ya mabano na kistari kifupi katika matini, b) kutumia mabano na kistari kifupi ipasavyo katika matini, c) kujenga mazoea ya kutumia ipasavyo mabano na kistari kifupi katika matini ili kufanikisha mawasiliano.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua matumizi ya mabano na kistari kifupi katika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kwenye matini andishi na za kidijitali, • kuandika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kuhusu suala lengwa akitumia mabano na kistari kifupi ipasavyo, • kuandika kwenye kifaa cha kidijitali au daftarini kifungu kifupi kwa kutumia mabano na kistari kifupi ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni, • kuandika kwenye kifaa cha kidijitali kifungu kifupi kwa kutumia mabano na kistari kifupi ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni, • kushirikiana na wenzake kusahihisha kifungu ambacho hakijatumia mabano na kistari kifupi ipasavyo, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, mabano hutumiwa vipi katika matini? 2. Je, kistari kifupi hutumiwa vipi katika matini?

			<ul style="list-style-type: none"> kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno, sentensi au vifungu vinavyostahili kuwa na mabano na kistari kifupi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili matumizi ya mabano na kistari kifupi. Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali kuandika kifungu na kukisambaza mtandaoni. Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya mabano na kistari kifupi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Suala la misukosuko ya kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa akitumia mabano na kistari kifupi.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> English: somo hili pia linashughulikia uakifishaji. Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
8.4 Sarufi	8.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA katika matini, b) kutambua upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya U-ZI na YA-YA katika sentensi, c) kutumia nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA katika matini kwa kuzingatia upatanisho ufaao wa kisarufi, d) kuchangamkia upatanisho ufaao wa ngeli ya U-ZI na YA-YA ili kujenga ufasaha wa lugha. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuchopoa nomino za ngeli ya U-ZI kwenye chati, kadi za maneno, kapu maneno au tarakilishi, • kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya U-ZI katika sentensi na mafungu ya maneno akishirikiana na wenzake, • kuunda sentensi akitumia majina katika ngeli ya U-ZI ili kubainisha upatanisho wa kisarufi, • kuorodhesha majina katika mazingira ya shuleni yaliyo katika ngeli ya U-ZI akiwa na wenzake katika kikundi, • kutenga nomino za ngeli ya U-ZI katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari, • kuchopoa nomino za ngeli ya YA-YA kwenye chati, kadi za maneno, kapu maneno au tarakilishi, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vitu gani katika mazingira yako vyenye majina yaliyo katika ngeli ya U-ZI na YA-YA? 2. Ni vitu gani uvijuavyo vyenye majina yaliyo katika ngeli ya U-ZI na YA -YA?

			<ul style="list-style-type: none"> • kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya YA-YA katika sentensi na mafungu ya maneno akishirikiana na wenzake, • kuunda sentensi akitumia majina katika ngeli ya YA-YA ili kubainisha upatanisho wa kisarufi, • kuorodhesha majina katika mazingira ya shuleni yaliyo katika ngeli ya YA-YA akiwa na wenzake katika kikundi, • kutenga nomino za ngeli ya YA-YA katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari, • kumtaja mzazi au mlezi wake majina ya vitu vilivyo katika ngeli ya U-ZI na YA-YA katika mazingira ya nyumbani. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA na kuzitungia sentensi sahihi na vifungu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA katika mazingira ya nyumbani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Suala la misukosuko ya kijamii: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya U-ZI na YA-YA.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- Social Studies: somo hili linashughulikia masuala ya kijamii.

9.0 MATUMIZI YA VIFAA VYA KIDIJITALI KATIKA BIASHARA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>9.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>9.1.1 Kusikiliza kwa Kina</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua sauti /j/ na /nj/ katika maneno,</p> <p>b) kutamka maneno yenye sauti /j/ na /nj/ ipasavyo,</p> <p>c) kubuni vitanzandimi vinavyohusisha sauti /j/ na /nj/,</p> <p>d) kuchangamkia matamshi bora ya sauti /j/ na /nj/ ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua sauti /j/ na /nj/ katika maneno, • kushirikiana na wenzake kusikiliza vitanzandimi katika kifaa cha kidijitali na kutambua maneno yenye sauti /j/ na /nj/ na kuyatamka ipasavyo, • kushirikiana na wenzake kutamka vitanzandimi vyepesi vinavyohusisha matamshi ya sauti /j/ na /nj/, • kushirikiana na wenzake kusikiliza vitanzandimi katika kifaa cha kidijitali na kutambua maneno yenye sauti /j/ na /nj/ na kuyatamka ipasavyo, • kubuni vitanzandimi vinavyohusisha sauti /j/ na /nj/ na kuvikariri kwa wenzao, • kushiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /j/ na /nj/. 	<p>Ni maneno yapi unayoyajua yaliyo na sauti /j/ na /nj/?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutambua sauti /j/ na /nj/ katika maneno.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusikiliza vitanzandimi vyenye sauti /j/ na /nj/.
- Ubunifu: mwanafunzi anapobuni vitanzandimi vyepesi akitumia maneno yenye sauti /j/ na /nj/.
- Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti lengwa na anapochangia katika kazi za kikundi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi/mlezi kwa kuhusisha matamshi bora ya sauti /j/ na /nj/.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Elimu ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapotamka na kutofautisha sauti lengwa katika maneno yanayohusiana na biashara.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kutofautisha na kutamka sauti.
- Computer Science: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa kidijitali.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
9.2 Kusoma	9.2.1 Ufahamu wa Kifungu cha Kushawishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha kushawishi, b) kueleza maana za maneno kama yalivyotumiwa katika kifungu cha kushawishi, c) kuchangamkia usomaji wa ufahamu wa kifungu cha kushawishi ili kukuza hamu ya ujifunzaji. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi akishirikiana na wenzake, • kueleza maana ya maneno kama yalivyotumika katika kifungu cha kushawishi ili kubainisha matumizi ya lugha shawishi, • kutungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma ili kubainisha matumizi ya lugha shawishi, • kujibu maswali kutokana na kifungu cha kushawishi alichokisoma, • kutoa muhtasari wa kifungu cha kushawishi alichosoma na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili wakitolee maoni, • kutafiti mtandaoni kuhusu matini zinazoshughulikia suala lengwa. 	Ni mambo gani unazingatia unaposoma kifungu cha kushawishi?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapohakiki sentensi zilizotungwa na wenzake kwa kutumia msamiati wa suala lengwa na kutoa maoni.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapoweza kusakura tovuti ili kutafuta matini lengwa na kuisoma kwa kuzingatia maadili. Vilevile, anapoandika muhtasari kwa kutumia kifaa cha kidijitali na kuwatumia wenzake.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposakura mtandaoni ili kupata matini mbalimbali na kuzisoma akizingatia maadili katika usomaji wa kidijitali.
- Kujiamini: mwanafunzi anapohakiki sentensi zilizotungwa na wenzake kwa kutumia msamiati wa suala lengwa na kutoa maoni yake.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapotathmini maoni ya wenzake wanapojadili sifa zinazozingatiwa kuteua matini za kidijitali zinazofaa kusomwa. Pia anapowakosoa wenzake kwa kwa upole.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kwa kuvitunza ipasavyo na kuzingatia maadili.
- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kujadili sifa zinazozingatiwa kuteua matini za kidijitali zinazofaa kusomwa.
- Uadilifu: mwanafunzi anapochagua matini faafu mtandaoni kwa mujibu wa sifa zinazofaa kuzingatiwa katika uteuzi wa matini husika.

Masuala Mtambuko

Elimu ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapopata maarifa mtandaoni kuhusu matumizi ya vifaa vya kidijitali katika biashara.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kidijitali.
- Computer Science: somo hili pia, linashughulikia ujuzi wa kidijitali.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>9.3 Kuandika</p>	<p>9.3.1 Insha za Kubuni Masimulizi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vipengele vya ukuzaji wa wazo baina ya aya za insha ya masimulizi, b) kueleza ukuzaji wa wazo baina ya aya za insha ya masimulizi, c) kuandika insha ya masimulizi inayozingatia ukuzaji wa wazo baina ya aya, d) kufurahia kuandika insha za masimulizi zinazozingatia ukuzaji wa wazo baina ya aya ili kufanikisha mawasiliano. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vipengele ukuzaji wa wazo baina ya aya za insha ya masimulizi kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali, • kushirikiana na wenzake kueleza jinsi wazo lilivyokuzwa baina ya aya za insha ya masimulizi kuandika vidokezo vya insha vinavyozingatia ukuzaji wa wazo baina ya aya akishirikiana na wenzake, • kuandika insha ya masimulizi akizingatia ukuzaji wa wazo baina ya aya na kusaidiana na wenzake kuisahihisha, • kuwasomea wenzake insha aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, • kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelezo 	<p>Je, unawezaje kulikuza wazo baina ya aya za insha ya masimulizi?</p>

			<p>aliyoandika kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia ukuzaji wa wazo baina ya aya,</p> <ul style="list-style-type: none"> • kumsomea mzazi, mlezi wake au mwenzake aya aliyoandika ili kutoa maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kusahihisha insha. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha. • Ubunifu: mwanafunzi anapolikuza wazo baina ya aya za insha katika utungo wake kwa ufasaha. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika na kuwasomea wenzake insha. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Elimu ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapoandika insha inayohusisha maudhui ya biashara.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia, yanashughulikia uandishi wa insha. • Computer Science: somo hili pia, linashughulikia ujuzi wa kidijitali. • Business Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
9.4 Sarufi	9.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua nomino za ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU katika matini, b) kutambua upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU katika matini, c) kutumia ipasavyo upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU katika matini, d) kuchangamkia matumizi yafaayo ya upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya PA-KU-MU katika mawasiliano ya kila siku.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuchopoa nomino za ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU kwenye chati, kadi za maneno, kapu la maneno au tarakilishi, • kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU katika sentensi au vifungu akiwa na mwenzake, • kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU akishirikiana na wenzake, • kusoma matini au asakure kwenye mtandao na kutafuta maneno yenye majina yaliyo katika ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU, • kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake sentensi alizotunga akitumia majina katika ngeli za LI, KU na PA-KU-MU ili kutoa maoni. 	Ni vitu gani katika mazingira yako vyenye majina yaliyo katika ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU?
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za ujifunzaji. 				

- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kiteknolojia katika kutambua nomino katika ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU na kuzitungia sentensi na vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma matini au kusakura kwenye mtandao kutafuta maneno yenye viambishi vya ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji, pia anapojitolea kufanya kazimradi.
- Umoja na upendo: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

Elimu ya matumizi ya fedha: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino ngeli ya LI, KU na PA-KU-MU.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- Computer Science: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa kidijitali.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya biashara.

10.0 KUKABILIANA NA MSONGO WA MAWAZO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
10 .1 Kusikiliza na Kuzungumza	10.1.1 Mazungumzo Malumbano ya Utani (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya malumbano ya utani kama kipera cha mazungumzo, b) kujadili sifa za malumbano ya utani, c) kutambua vipengele vya uwasilishaji wa malumbano ya utani, d) kuwasilisha malumbano ya utani kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uwasilishaji, e) kuchangamkia uwasilishaji wa malumbano ya utani kwa kuzingatia vipengele vya kimsingi katika uwasilishaji.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya malumbano ya utani akiwa na mwenzake, • kujadili sifa za malumbano ya utani akishirikiana na wenzake katika kikundi, • kutambua vipengele vya kimsingi vya uwasilishaji wa malumbano ya utani, • kusikiliza malumbano ya utani katika vifaa vya kidijitali au kutoka kwa mgeni mwalikwa au mwalimu na kutambua vipengele vya kimsingi katika uwasilishaji, • kuwasilisha malumbano ya utani kwa kuzingatia vipengele vya kimsingi katika uwasilishaji wake, 	Malumbano ya utani huzungumzia nini?

			<ul style="list-style-type: none"> • kuwaeleza wenzake namna ya kuwasilisha malumbano ya utani kwa kuzingatia vipengele vya kimsingi katika uwasilishaji, • kumweleza mzazi au mlezi jinsi ya kuwasilisha malumbano ya utani kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya uwasilishaji. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasilisha mazungumzo kwa kuzingatia vipengele vya kimsingi vya mazungumzo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowaeleza wenzake namna ya kuwasilisha mazungumzo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikiliza malumbano ya utani.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotambua vipengele vya kimsingi vya mazungumzo aliyosikiliza.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomweleza mzazi au mlezi jinsi ya kuwasilisha malumbano ya utani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Masuala ya afya: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake kuwasilisha malumbano ya utani kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia, yanashughulikia tungo za fasihi simulizi.
- Health Education na Life Skills: masomo haya yanashughulikia masuala ya msongo wa mawazo

DRAFT

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
10.2 Kusoma	<p>10.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p>Ushairi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya wahusika katika fasihi, kutambua wahusika katika shairi, kujadili sifa za wahusika katika shairi, kuchambua shairi kwa kuzingatia sifa za wahusika, kujenga mazoea ya kuchambua wahusika katika mashairi ili kuimarisha uwazaji wa kina. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutafiti mtandaoni au maktabani maana ya wahusika katika fasihi, kutambua wahusika (<i>k.v. nafsineni</i>) katika shairi akishirikiana na wenzake, kuchambua wahusika katika shairi akiwa na wenzake, kujadili na wenzake sifa za wahusika katika shairi, kuchambua shairi na kutaja sifa za wahusika kutokana na sura au umbo, kuigiza wahusika katika mashairi akiwa na wenzake ili kukuza uelewa wa sifa zao, kumsomea mzazi au mlezi wake shairi na kujadiliana naye kuhusu wahusika. 	<p>Ni wahusika aina gani waliopo katika mashairi uliyowahi kusoma?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kusoma mashairi akiwa na wenzake.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kusoma mashairi kwa mahadhi yafaayo katika kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika usomaji wa shairi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoigiza wahusika katika mashairi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochambua wahusika katika mashairi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi mashairi na kujadiliana naye kuhusu wahusika.

Masuala Mtambuko

Masuala ya afya: kutokana na ujumbe wa shairi kuhusu suala lengwa.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika majadiliano ya uchambuzi wa mashairi katika kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Health Education na Life Skills: masomo haya yanashughulikia masuala ya msongo wa mawazo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
10.3 Kuandika	10.3.1 Barua ya Kuomba Kazi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya barua rasmi ya kuomba kazi, b) kutambua vipengele vya barua rasmi ya kuomba kazi, c) kuandika barua rasmi ya kuomba kazi akizingatia vipengele vyake, d) kujenga mazoea ya kuandika barua rasmi ya kuomba kazi ipasavyo. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya barua rasmi ya kuomba kazi, • kutambua vipengele vya barua rasmi ya kuomba kazi akiwa na wenzake, • kutambua ujumbe unaoafiki barua rasmi ya kuomba kazi kwa kujadiliana na mwenzake, • kutambua na kutumia lugha inayofaa kwa uandishi wa barua rasmi ya kuomba kazi kwa kujadili na wenzake, • kujadili kwa madhumuni ya kufahamu muundo wa barua rasmi ya kuomba kazi, • kuandika barua rasmi ya kuomba kazi kwenye tarakilishi na kuwasambazia wenzake kupitia mtandao ili waitolee maoni, 	Je, unazingatia nini unapoandika barua rasmi ya kuomba kazi?

			<ul style="list-style-type: none"> • kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake namna ya kuandika barua rasmi ya kuomba kazi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili ujumbe, lugha na muundo wa barua rasmi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika barua na kuisambaza kwa mtandao. • Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika barua rasmi ya kuomba kazi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomwelezea mzazi au mlezi wake namna ya kuandika barua rasmi ya kuomba kazi. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masuala ya afya: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadili ujumbe, lugha na muundo wa barua rasmi kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia barua rasmi. • Religious Studies: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya msongo wa mawazo. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
10.4 Sarufi	10.4.1 Vinyume vya Vihusishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya vinyume vya vihusishi, b) kutambua vinyume vya vihusishi katika matini, c) kutumia vinyume vya vihusishi ipasavyo katika matini, d) kujenga mazoea ya kutumia ipasavyo vinyume vya vihusishi.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya vinyume vya vihusishi, • kutambua matumizi sahihi ya vinyume vya vihusishi kutoka katika vitabu, tarakilishi au chati akiwa na wenzake au katika kikundi, • kutunga sentensi kuonyesha matumizi ya vinyume vya vihusishi akishirikiana na wenzake, • kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya vinyume vya vihusishi kutokana na mchanganyiko wa sentensi kutoka katika vitabu, tarakilishi, chati kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari, • kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake sentensi zenye vihusishi na vinyume vyake vinavyotokea katika mazingira ya nyumbani. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vihusishi gani unavyovijua? 2. Ni mambo gani yanayoonyeshwa na vinyume vya vihusishi?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango katika shughuli za kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vinyume vya vihusishi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha vinyume vya vihusishi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua vinyume vya vihusishi na kuvitungia sentensi sahihi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotambua au kutunga sentensi sahihi kuhusu vinyume vya vihusishi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Kukabiliana na msongo wa mawazo: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia vinyume.
- Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya msongo wa mawazo.

11.0 HAKI ZA KIBINADAMU

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendek ezwa
11.1 Kusikiliza na Kuzungumza	11.1.1 Uzungumzaji katika Sherehe (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya uzungumzaji katika sherehe, b) kutambua miktadha katika jamii ambapo uzungumzaji katika sherehe hufanywa, c) kujadili ujumbe tofautitofauti unaoafiki uzungumzaji katika miktadha mbalimbali ya sherehe, d) kujadili vipengele vya kuzingatia katika uzungumzaji katika muktadha wa sherehe, e) kutoa mazungumzo katika muktadha wa 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya uzungumzaji katika sherehe akishirikiana na wenzake, • kutambua miktadha katika kijamii yake ambamo uzungumzaji katika miktadha ya sherehe hufanywa akishirikiana na wenzake, • kusakura katika mtandao kutafiti ujumbe unaoafiki uzungumzaji katika miktadha mbalimbali ya sherehe akishirikiana na wenzake, • kusikiliza uzungumzaji wa aina mbalimbali kutoka kwenye vifaa vya kidijitali, mwalimu au mgeni mwalikwa na kubainisha ule unaohusu muktadha ya sherehe, 	Ni mambo gani ya kuzingatia wakati wa kuzungumza katika muktadha wa sherehe?

		<p>sherehe kwa kutumia vipengele vifaavyo,</p> <p>f) kuchangamkia mazungumzo yafaayo katika miktadha ya sherehe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza katika miktadha ya sherehe akiwa na wenzake, • kuigiza uzungumzaji katika miktadha ya sherehe huku akizingatia vipengele vya uwasilishaji wa uzungumzaji wa aina hii. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoeleza maana ya uzungumzaji katika miktadha ya sherehe. • Ubunifu: mwanafunzi anapobuni maigizo kuhusu uzungumzaji katika miktadha ya sherehe. • Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kuigiza uzungumzaji katika miktadha wa sherehe akizingatia vipengele vya uwasilishaji wa uzungumzaji wa aina hii. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapojadili vipengele vya kuzingatia katika uzungumzaji katika miktadha ya sherehe. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake zamu ya kushiriki katika uzungumzaji. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapovitunza vifaa vya kidijitali alivyotumia kusakura katika mtandao kutafiti ujumbe unaoafiki uzungumzaji katika miktadha ya sherehe. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na wengine na kuchangia katika shughuli za ujifunzaji. 				

Masuala Mtambuko

Uraia: mwanafunzi anaposhiriki katika uzungumzaji kuhusu haki za binadamu.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya uzungumzaji.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya haki za binadamu.

DRAFT

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
11.2 Kusoma	11.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kuteua matini ya kusoma ya kiwango chake, b) kueleza ujumbe katika matini ya kujichagulia, c) kutambua maana ya msamiati na matumizi mengine ya lugha katika matini ya kujichagulia, d) kutumia msamiati aliojifunza ipasavyo katika sentensi, e) kufurahia kusoma matini ya kujichagulia ili kujenga ufasaha wa lugha. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kuchagua matini ya kiwango chake na kuisoma, • kueleza wenzake ujumbe wa matini ya kujichagulia aliyosoma, • kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia, • kutumia kamusi kutafuta maana ya maneno asiyoyajua akishirikiana na wenzake, • kujenga rekodi ya msamiati na matumizi mengine ya lugha aliojifunza katika kitabu au shajara yake, • kutunga sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma, • kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake ili waitolee maoni, • kusakura mtandaoni na kujichagulia matini ya ziada kisha aisome, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unazingatia nini unapochagua matini ya kusoma? 2. Ni mambo gani unazingatia wakati wa kusoma matini ya kujichagulia?

			<ul style="list-style-type: none"> • kumsomea mzazi au mlezi wake muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma ili amtolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoeleza ujumbe wa matini ya kujichagulia aliyosoma. • Kujiamini: mwanafunzi anapoeleza ujumbe wa matini ya kujichagulia akizingatia ufasaha wa lugha. • Ubunifu: mwanafunzi anapotumia kwa usahihi msamiati katika matini aliyoisoma. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapokubaliana na maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masuala ya haki za binadamu: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa mapana. • Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya haki za binadamu. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.3 Kuandika	<p>11.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Maelezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kujadili mitazamo katika insha za maelezo,</p> <p>b) kuandika insha ya maelezo akizingatia mtazamo mahususi,</p> <p>c) kufurahia kuandika insha za maelezo zinazoonyesha mitazamo mahususi.</p>	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kutambua mitazamo mbalimbali ya kimaelezo katika insha za maelezo akiwa na wenzake, • kushirikiana na wenzake kueleza mitazamo mbalimbali ya kimaelezo katika insha za maelezo, • kuandika vidokezo vya insha vinavyozingatia mitazamo ya kimaelezo atakayotumia katika insha yake ya maelezo, • kuandika insha ya maelezo akizingatia mitazamo ya kimaelezo aliyochagua kutumia, • kuwasomea wenzake insha aliyandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni, • kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake insha ya maelezo aliyoiandika ili aitolee maoni. 	<p>Je, ni mambo gani ya kuzingatia katika kuandika insha ya maelezo?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika insha na kuwasomea wenzake kwa ufasaha.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia wenzake insha aliyoiandika.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha yenye mpangilio mzuri wa maelezo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha nzuri na kuwasomea wenzake.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya haki za binadamu: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya haki za binadamu

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.4 Sarufi	11.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada, mwanafunzi aweze: a) kutambua viambishi vya kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha katika vitenzi, b) kutumia vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendeana na Kutendesha ipasavyo katika matini ili	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> ● kutambua katika vitenzi, viambishi vya kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha akishirikiana na wenzake, ● kutenga vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno au tarakilishi akiwa na mwenzake, ● kutenga vitenzi katika kauli ya kutendana kutendeana na kutendesha katika sentensi na vifungu kwenye vitabu, tarakilishi, chati kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari, ● kugeuza vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha akishirikiana na wenzake, ● kujaza mapengo kwa kutumia vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha akishirikiana na wenzake, ● kutunga sentensi au vifungu kwa kutumia vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendeana na kutendesha akishirikiana na wenzake, 	Kwa nini ni muhimu kujifunza kauli za vitenzi?

		kufanikisha mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake jinsi ya kutumia vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendana na kutendesha watoe maoni yao. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kutoa mchango wake katika kazi za kikundi. Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua vitenzi katika kauli ya kutendana, kutendana na kutendesha. Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vitenzi katika kauli ya kutendana kutendana na kutendesha. Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua viambishi vya kauli ya kutendana kutendana na kutendesha na kuandika vitenzi katika kauli hizo. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za ujifunzaji. Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Masuala mtambuko anuwai kutokana na sentensi na vifungu likiwemo suala la haki za kibinadamu.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> English na Indigenous Languages: masomo haya pia yanashughulikia mnyambuliko wa vitenzi. Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya haki za binadamu. 				

12.0 MAGONJWA YANAYOTOKANA NA MIENENDO YA MAISHA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.1 Kusikiliza na Kuzungumza	12.1.1 Ufahamu wa Kusikiliza (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza habari katika matini ya kusikiliza, kukadiria maana ya msamiati mahususi na vifungu katika matini ya kusikiliza, kuchanganua mitazamo na maoni katika kifungu cha kusikiliza, kufurahia kusikiliza vifungu vya kusikiliza ili kuimarisha uwezo wa kusikiliza. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kushirikiana na wenzake kueleza hoja muhimu katika habari aliyosikiliza kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu, kifaa cha kidijitali, mgeni mwalikwa au wenzake, kukadiria maana ya msamiati mahususi na vifungu katika matini ya kusikiliza akiwa na wenzake, kujadili mitazamo na maoni katika kifungu cha kusikiliza akiwa na wenzake katika kikundi, kushirikisha mzazi, mlezi au mwenzake kusikiliza kifungu kutoka kifaa cha kidijitali na kujadili mitazamo katika kifungu hicho. 	Je, kusikiliza kwa makini kuna manufaa gani?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposikiliza habari, kuichanganua na kutambua hoja muhimu na kuziwasilisha kwa mtindo ufaao.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kuhusu suala lengwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoiwasilisha upya habari aliyosikiliza.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine fursa ya kutambua habari za ziada na kuzidondosha bila kuwakatiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia kujifunzia.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya afya: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: masomo haya yanashughulikia stadi ya kusikiliza.
- Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.2 Kusoma	12.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, b) kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, c) kusoma kifungu kwa kutumia sauti ipasavyo, d) kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo, e) kujenga mazoea ya kusoma vifungu kwa kuzingatia vipengele vya usomaji matini ufaao ili kufanikisha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha, • kutazama vielelezo vya video za watu wanaosoma kwa ufasaha makala akiwa na wenzake, • kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi au ya kidijitali akizingatia matamshi bora, • kusoma kifungu cha habari kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa, • kusoma kifungu akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>), • kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa akiwa na wenzake katika kikundi, • kuwasomea wenzake matini mbalimbali vitabuni au katika vifaa vya kidijitali akizingatia vipengele vya usomaji ufaao ili watoe maoni yao, 	Je, unazingatia nini unaposoma kifungu cha nathari?

			<ul style="list-style-type: none"> • kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake kifungu akizingatia vipengele vya usomaji ufaao ili amtolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kueleza vipengele vya usomaji ufaao wa matini. • Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake matini mbalimbali kwa kuzingatia vipengele vya usomaji bora. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi kifungu akizingatia vipengele vya usomaji ufaao. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapochukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masuala ya afya: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: masomo haya yanashughulikia kusoma kwa kina. • Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa mbalimbali. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.3 Kuandika	12.3.1 Hotuba ya Kushawishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya hotuba ya kushawishi ili kuitofautisha na aina nyingine za hotuba, b) kujadili vipengele vya kuzingatia katika uandishi wa hotuba ya kushawishi, c) kuandika hotuba ya kushawishi akizingatia vipengele vifaavyo, d) kuchangamkia kuandika ipasavyo hotuba ya kushawishi.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya hotuba ya kushawishi akishirikiana na wenzake, • kutambua hotuba ya kushawishi katika matini, • kujadili vipengele vya kuzingatia katika uandishi wa hotuba ya kushawishi akiwa na wenzake, • kusoma kielelezo cha hotuba ya kushawishi na kujadili vipengele vilivyotumiwa katika hotuba hiyo akiwa na wenzake, • kujadili na wenzake vidokezo vinavyoweza kutumiwa katika kuandika hotuba ya kushawishi, • kuandika hotuba ya kushawishi kuhusu suala lengwa akitumia vidokezo walivyovijadili, • kuwasomea wenzake hotuba yake au kumsambazia kupitia mtandao ili waitolee maoni. 	Unazingatia nini ili kufanya hotuba kuwa na ushawishi kwa wasomaji?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuandika hotuba ya kushawishi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika hotuba ya kushawishi na kuisambaza kwa mtandao.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kushawishi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapokubaliana na maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Uraia: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kushawishi kuhusu suala lengwa.
- Masuala ya afya: mwanafunzi anapoandika hotuba kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: masomo haya pia, yanashughulikia dhana uandishi wa kiuamilifu.
- Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.4 Sarufi	12.4.1 Aina za Sentensi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya sentensi tata ili kuitofautisha na aina nyingine za sentensi, b) kutambua sentensi tata katika matini, c) kuchambua maana mbalimbali ya sentensi tata, d) kujenga ujuzi wa kuchanganua maana mbalimbali katika sentensi tata ili kufasiri habari kikamilifu.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutoa maelezo ya sentensi tata kwa usahihi, • kutambua sentensi tata kwenye orodha ya sentensi kwenye vitabu, chati au tarakilishi kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino akishirikiana na wenzake, • kutambua sentensi tata zinazojitokeza katika vifungu akiwa na wenzake katika kikundi, • kutolea wenzake maana tofauti za sentensi tata alizozitambua, • kutunga sentensi tata kwa kuzingatia masuala mtambuko mbalimbali likiwemo suala la magonjwa yanayotokana na mienendo ya maisha, • kuwasilisha darasani sentensi tata alizotunga ili wenzake wazitolee maoni kwa heshima na upendo, 	Nini kinafanya sentensi kuwa tata?

			<ul style="list-style-type: none"> • kumtungia mzazi au mlezi wake sentensi tata zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kutambua sentensi tata. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi tata ipasavyo. • Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua sentensi tata katika kifungu. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtungia mzazi au mlezi wake sentensi tata zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia aina za sentensi. • Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa mbalimbali. 				

		g) kufurahia kushiriki katika uchanganuzi wa wahusika katika tungo za fasihi simulizi.	<ul style="list-style-type: none"> • kutunga mawaidha kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake darasani, • kusikiliza mawaidha atakayotolewa na mzazi au mlezi wake. 	
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu wahusika katika mawaidha. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia mawaidha. • Ubunifu: mwanafunzi anapowatolea wenzake mawaidha. • Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochanganua washiriki katika mawaidha. • Kujiamini: mwanafunzi anapowatolea wanafunzi mawaidha darasani kwa ukakamavu. 				
Maadili <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi ya kikundi. 				
Masuala Mtambuko <ul style="list-style-type: none"> • Masuala ya kijamii: mwanafunzi anaposhiriki mawaidha kuhusu suala lengwa. 				
Uhusiano na Masomo Mengine <ul style="list-style-type: none"> • English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia tungo za fasihi simulizi. • Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia mshikamano wa jamii mbalimbali. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.2 Kusoma	<p>13.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p>Ushairi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua mbinu za lugha katika fasihi, kuchanganua matumizi ya lugha katika mashairi, kutumia mbinu mbalimbali za lugha katika mashairi, kuchambua shairi kwa kuzingatia mbinu mbalimbali za lugha, kuchangamkia matumizi ya lugha katika ushairi. 	<p>Mwanafunzi aelekezwe:</p> <ul style="list-style-type: none"> kutambua mbinu za lugha akiwa na wenzake katika kikundi, kujadili mbinu za lugha kwa mujibu wa mashairi aliyosoma akishirikiana na wenzake katika kikundi, kutunga shairi jepesi (lisilozidi beti tatu) kwa kuzingatia mbinu mbalimbali za lugha akishirikiana na wenzake na kuliwasilisha darasani, kuhakiki uwasilishaji wa wenzake kuhusu matumizi ya mbinu mbalimbali za lugha katika mashairi waliyotunga na kuyatolea maoni, kuchambua shairi kwa kuzingatia mbinu mbalimbali za lugha akishirikiana na wenzake, kufanya utafiti mtandaoni kuhusu matumizi ya lugha katika mashairi na kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake. 	<p>Matumizi ya lugha katika shairi yana umuhimi gani kwa msomaji?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kutambua mbinu za lugha kwenye mashairi aliyosoma.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga shairi jepesi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilishia wenzake shairi jepesi alilotunga akizingatia mbinu mbalimbali za lugha.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapofanya utafiti maktabani na mtandaoni kuhusu matumizi ya mbinu za lugha katika mashairi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapotangamana na wenzake kujadili matumizi ya mbinu za lugha katika mashairi huku akithamini maoni yao.
- Upendo: mwanafunzi anapohakiki uwasilishaji wa wenzake wa mashairi huku akiwakosoa kwa upendo na kuwahimiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojukumika kujiandaa ipasavyo ili kuwasilishia wenzake shairi alilotunga.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kutambua mbinu mbalimbali za lugha.

Masuala Mtambuko

Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia mshikamano wa jamii mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.3 Kuandika	13.3.1 Insha za Kubuni Maelezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya insha ya maelezo kuhusu hali, b) kutambua vipengele vya insha ya maelezo kuhusu hali, c) kuandika insha ya maelezo kuhusu hali akizingatia vipengele vyake, d) kufurahia kutunga insha za maelezo kuhusu hali. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kujadili dhana ya insha ya maelezo kuhusu hali akiwa na mwenzake, • kujadili vipengele vya insha ya maelezo kuhusu hali, • kutambua vipengele vya insha ya maelezo kuhusu hali katika kielelezo cha insha akiwa na wenzake, • kuandika insha ya maelezo inayohusu hali kutumia tarakilishi akizingatia vipengele vyake, • kusomea au kumtumia mwenzake insha ya maelezo inayohusu hali kupitia mtandao ili kuitathmini, • kumsomea mzazi au mlezi wake insha ya maelezo kuhusu hali aliyoandika ili atoe maoni. 	Je, ni mambo gani ya kuzingatia katika kuandika insha ya maelezo kuhusu hali?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadiliana kuhusu insha ya maelezo kuhusu hali.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika insha ya maelezo na kumtumia mwenzake kwa mtandao.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kuhusu hali.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo ya hali kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za maelezo.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia mshikamano wa jamii mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.4 Sarufi	13.4.1 Ukanushaji (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua ukanushaji wa hali ya masharti - nge- , - ngali- , na - ki- katika matini, b) kutumia hali ya ukanushaji wa hali ya masharti ya - nge- , - ngali- na - ki- ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia matumizi sahihi ya ukanushaji wa hali ya masharti ya - nge- , - ngali- na - ki- katika maisha ya kila siku.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua ukanushaji wa sentensi katika hali ya masharti ya -nge-, -ngali- na -ki- katika matini mbalimbali (<i>k.v. orodha ya sentensi, chati</i>), • kukanusha sentensi katika hali ya masharti ya -nge-, -ngali- na -ki- katika kikundi, • kutunga sentensi zinazoonyesha ukanushaji wa sentensi katika hali ya masharti ya -nge-, -ngali- na -ki- akishirikiana na wenzake, • kutumia ukanushaji wa masharti ya -nge-, -ngali- na -ki- kuandika kifungu kifupi kuhusu suala lengwa akiwa na wenzake katika kikundi, • kumweleza mzazi, mlezi au mwezake namna ya kukanusha hali ya masharti ya -nge-, -ngali- na -ki- zinaavyokanushwa. 	Ni nini kinachoonyesha kuwa sentensi iko katika hali ya masharti?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu mada lengwa na kuwasambazia wenzake wazitolee maoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha ukanushaji wa hali ya masharti.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua ukanushaji wa hali ya masharti na kuutungia sentensi sahihi.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anaposikiliza maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Masuala ya mshikamano wa kijamii: wanapotunga sentensi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English Language, Indigenous Languages na Foreign Languages: masomo haya pia yanashughulikia ukanushaji.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia mshikamano wa jamii mbalimbali.

14.0 MATUMIZI YA USHURU

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
14.1 Kusikiliza na Kuzungumza	14.1.1 Mawaidha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vipengele vya lugha vinavyotumika katika mawaidha, b) kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vinavyotumika katika mawaidha, c) kujadili ishara zifaazo katika kutoa mawaidha, d) kutoa mawaidha kwa kuzingatia vipengele mbalimbali vya lugha ya mawaidha na ishara zifaazo, e) kuonea fahari utoaji wa mawaidha katika 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kutambua vipengele vya lugha kwa kusikiliza mawaidha yakitolewa na mwalimu, mwanafunzi mwenzake, mgeni mwalikwa au katika vifaa vya kidijitali akishirikiana na wenzake, • kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vilivyotumika katika mawaidha aliyosikiliza akiwa na wenzake, • kujadili ishara zifaazo katika kutoa mawaidha, • kutoa mawaidha kwa mwenzake yanayohusiana na matumizi ya ushuru akizingatia vipengele mbalimbali vya lugha, • kusikiliza mawaidha yakitolewa na mzazi au mlezi wake na kutambua vipengele vya lugha katika mawaidha hayo, • kusakura mtandaoni na kusikiliza mawaidha mbalimbali kisha atambue 	Unazingatia nini unapotoa mawaidha?

		maisha ya kila siku.	vipengele vya lugha katika mawaidha hayo kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake vipengele vya lugha ya mawaidha.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadiliana kuhusu vipengele vya lugha vilivyotumika katika mawaidha. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kiteknolojia katika kusikiliza mawaidha yakitolewa. ● Ubunifu: mwanafunzi anapomtolea mwenzake mawaidha. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kutambua vipengele vya lugha katika mawaidha. Pia anapotolea wenzake mawaidha. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kusikiliza mawaidha yakitolewa mtandaoni na kutambua vipengele vya lugha vilivyotumika. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ujuzi wa matumizi ya fedha: mwanafunzi anapotoa mawaidha yanayohusiana na matumizi ya pesa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English: somo hili pia linashughulikia mawaidha kama tungo za fasihi simulizi. ● Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya fedha. 				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
14.2 Kusoma	14.2.1 Kusoma kwa Ufahamu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha mjadala, b) kueleza maana ya msamiati na vifungu kama vilivyotumiwa katika kifungu cha mjadala, c) kuchanganua mitazamo katika kifungu cha mjadala, d) kufurahia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kudondoa habari mahususi kwa mujibu wa kifungu cha mjadala alichosoma akishirikiana na wenzake, • kusakura mtandaoni kifungu cha mjadala akisome na kudondoa habari mahususi katika kifungu hicho akiwa na wenzake, • kujadili na wenzake maana ya msamiati na vifungu kama vilivyotumiwa katika kifungu cha mjadala, • kuchanganua mtazamo katika kifungu cha mjadala akiwa na wenzake katika kikundi, • kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake jinsi ya kupata habari mahususi katika kifungu cha mjadala ili watoe maoni. 	Ni mambo gani hujidhihirisha katika kifungu cha ufahamu?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu kifungu cha mjadala.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kiteknolojia kusakura mtandao kupata kifungu cha mjadala.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoweza kudondoa habari katika kifungu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma na kudondoa habari kutokana na kifungu cha mjadala.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapodondoa habari katika kifungu.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za pamoja na wengine.

Masuala Mtambuko

Ujuzi wa matumizi ya fedha: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya fedha.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
14.3 Kuandika	14.3.1 Insha za Kiuamilifu Shajara (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kujadili umuhimu wa shajara, kueleza aina za shajara ili kuzibainisha, kuandika aina za shajara akizingatia vipengele vyake, kuonea fahari matumizi ya shajara katika maisha ya kila siku. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> kujadili umuhimu wa shajara, kutafiti maktabani au mtandaoni aina za shajara, kujadili na mwenzake aina za shajara alizozitafiti, kueleza vipengele vya shajara kuandika aina za shajara akizingatia vipengele vyake, kuwasomea wenzake shajara aliyoandika ili waitolee maoni. 	Unazingatia nini unapoandika shajara?
Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa <ul style="list-style-type: none"> Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili umuhimu wa shajara. Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura na kusoma mtandaoni mifano ya shajara. Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu katika mijadala kundini. 				
Maadili <ul style="list-style-type: none"> Uaminifu: mwanafunzi anapoandika matukio ya kweli katika shajara. Uwajibikaji: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu na kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Heshima: mwanafunzi anapothamini na kuheshimu maoni ya wenzake kundini. 				

Masuala Mtambuko

- Masuala mtambuko mbalimbali kutokana na masuala yatakayoshughulikiwa na mwanafunzi katika shajara yake.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia uandishi wa shajara.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa.

DRAFT

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kazi za kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kiteknolojia kutambua nomino katika hali ya udogo na ukubwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino katika hali ya udogo na ukubwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino katika hali ya udogo na ukubwa na kuzitungia sentensi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtaja mzazi au mlezi wake nomino katika hali ya udogo na udogo katika mazingira ya nyumbani.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Ujuzi wa matumizi ya fedha: mwanafunzi anapoandika sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino katika hali ya udogo na ukubwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia udogo na ukubwa wa nomino.
- Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa.

15.0 MAADILI YA KITAIFA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
15.1 Kusikiliza na Kuzungumza	15.1.1 Kusikiliza kwa Kutathmini (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kueleza maana ya kusikiliza kwa kutathmini, b) kujadili vipengele vya kuzingatia katika kutathmini mazungumzo, c) kusikiliza mazungumzo na kuyatathmini kwa kuzingatia vipengele vifaavyo, d) kuchangamkia kutathmini mazungumzo ili kuimarisha mawasiliano. 	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kueleza maana ya kusikiliza kwa kutathmini akishirikiana na mwenzake, • kujadili vipengele vya kuzingatia katika kutathmini mazungumzo kutoka kwenye mazungumzo mafupi, akishirikiana na wenzake, • kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kwenye vifaa vya kidijitali na kuyatathmini kwa kuzingatia vipengele mbalimbali akishirikiana na wenzake, • kushiriki na mzazi au mlezi wake katika mazungumzo kuhusu suala lengwa na kutoa maoni kuhusu suala linalozungumziwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kusikiliza kwa kutathmini mazungumzo kuna umuhimu gani? 2. Unazingatia nini katika kutathmini ufaafu wa mazungumzo?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika kujadili kuhusu vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza kwa kutathmini.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusikilizia mazungumzo kuhusu suala lengwa na kutathmini.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotathmini yaliyozungumziwa na kutoa uamuzi kuhusu vipengele ambavyo vimetumiwa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofanikiwa kutoa mtazamo wake kuhusu suala linalozungumziwa katika mazungumzo aliyoyasikiliza.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo kuhusu suala lengwa na mzazi au mlezi wake na kujifunza zaidi vipengele vya kusikiliza kwa kutathmini.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapoyathamini maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

- Maadili ya kitaifa: mwanafunzi anaposhirikiana wenzake katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia aina za usikilizaji.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.2 Kusoma	15.2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: a) kujadili vipengele vya kuzingatia katika ufupisho wa habari katika matini, b) kuandika ufupisho wa habari kwa kuzingatia vipengele vifaavyo, c) kufurahia kufupisha habari kwa usahihi katika miktadha mbalimbali.	Mwanafunzi aelekezwe: <ul style="list-style-type: none"> • kujadili vipengele vya ufupisho wa habari katika matini (<i>kuzingatia maelekezo ya ufupisho, kueleza habari upya kwa maneno yake mwenyewe, kudondosha mifano na maelezo ya ziada, mpangilio wenye muwala</i>) akishirikiana na wenzake, • kuandika ufupisho wa habari kwa kuzingatia vipengele vifaavyo na kuwasomea wenzake ili watoe maoni yao, • kusoma matini mbalimbali zikiwemo za mtandaoni na kufupisha habari kwa usahihi, • kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake habari aliyofupisha kutoka katika matini aliyoisoma ili aitolee maoni. 	Unazingatia nini ili kuandika ufupisho ufaao?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu vipengele vya kuzingatia katika ufupisho wa habari. 				

- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kusoma makala.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoeleza kwa kifupi makala aliyosoma.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma makala kutoka mtandaoni na kuyafupisha ipasavyo.

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Maadili ya kitaifa: mwanafunzi anaposoma na kufupisha habari katika matini kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia dhana ya ufupisho.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
15.3 Kuandika	15.3.1 Kujibu Baruapepe (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kujadili vipengele vya kuzingatia katika kujibu baruapepe, b) kujibu baruapepe kwa kuzingatia vipengele vifaavyo, c) kujenga mazoea ya kujibu baruapepe ipasavyo. 	Mwanafunzi aweze: <ul style="list-style-type: none"> • kujadili na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kujibu baruapepe, • kutambua na kutumia lugha inayofaa kwa uandishi wa barua ya kujibu baruapepe, • kujadili na wenzake vidokezo vya kutumia katika kujibu baruapepe, • kuandika barua baruapepe kuhusu suala lengwa kwenye tarakilishi na kuwasambazia wenzake kupitia mtandao, • kumweleza mzazi, mlezi au mwenzake namna ya kujibu baruapepe ili watoe maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je, ni mambo gani ya kuzingatia unapoandika baruapepe? 2. Je, ni mambo gani ya kuzingatia katika kujibu baruapepe?
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu vipengele vya kuzingatia katika kujibu baruapepe. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kuandika baruapepe na kuisambazia wenzake. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika baruapepe ipasavyo. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomweleza mzazi au mlezi wake namna ya kujibu baruapepe. 				

Maadili

- Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko

Maadili ya kitaifa: mwanafunzi anapoandika baruapepe kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English: somo hili pia linashughulikia kujibu baruapepe.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum Yanayotarajiwa	Mapendekezo ya Shughuli za Ujifunzaji	Maswali Dadisi yaliyopendekezwa
15.4 Sarufi	15.4.1 Usemi Halisi na Usemi wa Taarifa (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa mada ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kujadili kanuni za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa, b) kutumia usemi halisi na usemi wa taarifa ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia matumizi ya usemi halisi na usemi wa taarifa katika mawasiliano ya kila siku. 	Mwanafunzi aweze: <ul style="list-style-type: none"> • kujadiliana na wenzake kanuni za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa, • kushiriki kugeuza sentensi zilizo katika usemi halisi ziwe katika usemi wa taarifa akishirikiana na wenzake, • kushiriki kugeuza sentensi zilizo katika usemi wa taarifa ziwe katika usemi halisi akishirikiana na wenzake, • kushiriki katika mchezo wa kuchopoa kadi katika vikundi. Kikundi kimoja kichopoe kadi ya sentensi sahili katika usemi halisi na kikundi kingine kichopoe sentensi hiyo katika usemi wa taarifa, • kutunga sentensi sahili katika usemi halisi na usemi wa taarifa daftarini mwake kwa kuzingatia masuala mtambuko mbalimbali likiwemo suala maadili ya kitaifa, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usemi halisi unatofautianaje na usemi wa taarifa? 2. Unazingatia nini unapoandika usemi halisi? 3. Unazingatia nini unapoandika usemi wa taarifa?

			<ul style="list-style-type: none"> • kumsomea mzazi, mlezi au mwenzake sentensi sahili alizotunga za usemi halisi na usemi wa taarifa ili kuzitolea maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi na kujadili kuhusu usemi halisi na usemi wa taarifa. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa. • Kujiamini: mwanafunzi anapomsomea mwenzake sentensi sahili alizotunga za usemi halisi na usemi wa taarifa. 				
<p>Maadili</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapothamini maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko</p> <p>Maadili ya kitaifa: mwanafunzi anapotumia usemi halisi na usemi wa taarifa kuhusu suala lengwa. Masuala mtambuko mbalimbali kulingana na sentensi zilizotungwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine</p> <ul style="list-style-type: none"> • English: somo hili pia linashughulikia usemi halisi na usemi wa taarifa. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				

VIGEZO NA VIWANGO VYA KUTATHMINI

STADI YA KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA				
Kiwango Kigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kuweza kuwasiliana kwa njia ifaayo <i>(Matamshi, kiimbo na kusikika)</i>	Mwanafunzi anajieleza kwa ufasaha na urahisi, bila makosa ya kimatamshi na anapozungumza anasikika ipasavyo na asemayo yanaeleweka vyema. Maelezo yake yana mantiki na yanafuutilika kwa urahisi. Anazungumza kama mzawa wa lugha hii.	Mwanafunzi anajieleza kwa ufasaha. Ana matamshi yafaayo na kiimbo mwafaka. Ana makosa machache ya kimatamshi na kiimbo lakini anasikika vyema na asemayo yanaeleweka.	Mwanafunzi anajieleza kwa kusitasita. Anafanya makosa ya kimatamshi na kiimbo mara kwa mara na hasisikiki vyema. Maana inaweza kukisiwa kutokana na asemayo.	Ana stadi hafifu za kimatamshi na kiimbo. Anafanya makosa mengi ya kimatamshi. Anakosa mantiki /mfuatano ufao katika kujieleza. Hasisikiki vyema na asemayo hayaeleweki.
Kufasiri habari katika suala lengwa katika Kusikiliza na Kuzungumza <i>(majibu sahihi, matumizi ya msamiati mwafaka)</i>	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosikiliza. Anatoa majibu sahihi kwa maswali yote aliyoulizwa kwenye muktadha.	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosikiliza. Anatoa majibu sahihi kwa idadi kubwa ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.	Anatoa maelezo sahihi kwa baadhi ya masuala aliyoulizwa. Anatoa majibu kwa baadhi ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.	Ana changamoto kuelewa na kutoa maelezo kwa masuala aliyoulizwa kulingana na muktadha.

<p>Kutumia msamiati na istilahi za suala lengwa (<i>Msamiati wa heshima, adabu, maamkuzi, maagano visawe, methali, tashbihi</i>)</p>	Anatumia msamiati na istilahi mbalimbali kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatumia msamiati na istilahi mwafaka kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatumia msamiati na istilahi mchache kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatumia msamiati istilahi chache kwa kutatizika kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.
<p>Kutumia ishara za mwili ipasavyo (<i>jinsi anavyoketi au kusimama, ishara za uso, kumtazama msikilizaji kwa ukakamavu</i>)</p>	anatumia ishara za uso na mwili ipasavyo. Anamtazama mwalimu/ msikilizaji kila wakati kwa nia ya kuwasilisha ujumbe na anazungumza kwa ukakamavu.	Anatumia ishara za uso na mwili ipasavyo. Anamtazama mwalimu /msikilizaji wakati mwingi kwa nia ya kuwasilisha ujumbe na anazungumza kwa ukakamavu.	Anatumia baadhi ya ishara za uso na mwili. Anamtazama mwalimu/msikilizaji mara kwa mara na anazungumza kwa kusitasita. Baadhi ya nyakati anazungumza kwa ukakamavu.	Ni nadra sana kutumia ishara za uso na mwili. Hamtazami mwalimu/msikilizaji kabisa. Anaangalia chini au kando akizungumza.
<p>Kuwasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi (<i>semi, ushairi n.k</i>)</p>	Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa utendeti na wepesi kwa kuzingatia sifa zinazoubainisha utanzu.	Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa utendeti kwa kuzingatia sifa zinazoubainisha utanzu.	Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa utendeti kwa kuzingatia baadhi ya sifa zinazoubainisha utanzu.	Ana changamoto kuwasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi na anazingatia baadhi ya sifa zinazoubainisha utanzu.

STADI YA KUSOMA				
Kiwango Kigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kufahamu suala lengwa <i>(Majibu sahihi, matumizi ya msamiati mwafaka, sababu za suala lengwa k.m kushawishi)</i>	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosoma kwenye matini. Anatoa majibu sahihi kwa maswali yote aliyoulizwa kwenye muktadha.	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosoma kwenye matini. Anatoa majibu sahihi kwa idadi kubwa ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.	Anatoa maelezo kwa baadhi ya maswali katika muktadha. Anatoa majibu kwa baadhi ya maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.	Ana changamoto kuelewa na kutoa maelezo kwa maswali aliyoulizwa kulingana na muktadha.
Kusoma kwa kuzingatia vipengele vya uhakiki wa fasihi kwa ufasaha. <i>(Maudhui, dhamira, wahusika, ploti, wahusika n.k)</i>	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya uhakiki wa fasihi kwa ufasaha na urahisi.	Anasoma kwa kuzingatia vipengele vya uhakiki wa fasihi kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya uhakiki wa fasihi.	Anajaribu kusoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele vya uhakiki wa fasihi kwa kusaidiwa.
Kufupisha ujumbe kwenye matini aliyoisoma	Anatambua habari kuu kwenye matini na kuifupisha kulingana na maagizo bila kupoteza maana.	Anatambua habari kuu kwenye matini na kuifupisha kulingana na maagizo.	Anatambua baadhi ya habari kuu kwenye matini na kuifupisha kulingana na maagizo.	Anatambua baadhi ya habari kuu kwenye matini na kuifupisha kulingana na maagizo kwa kuelekezwa.

<p>Kasi ya usomaji</p>	<p>Anasoma kwa urahisi na mfululizo wakati wote. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa wakati wote anaposoma kifungu kuanzia mwanzo hadi mwisho.</p> <p>Anasoma kwa usahihi zaidi ya maneno kwenye kifungu kwa usahihi na ufasaha kwa kasi ifaayo.</p>	<p>Anasoma kwa urahisi na mfululizo. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa katika kiasi kikubwa cha muda wa kusoma.</p> <p>Anasoma kwa usahihi maneno kwenye kifungu kwa usahihi na kasi ifaayo.</p>	<p>Wakati mwingine anasitasita anaposoma. Hazingatii kikamilifu vipumuo na vikomo mwishoni mwa sentensi.</p> <p>Anasoma baadhi ya maneno kwa usahihi na kasi ifaayo.</p>	<p>Anatatizika kusoma na anarudiarudia maneno mengi na inabidi kurudi nyuma kuanza upya. Anachosoma hakiwezi kufuatilika.</p> <p>Anasoma baadhi ya maneno kwa usahihi kwa kuelekezwa, lakini anasitasita.</p>
-------------------------------	--	--	--	---

STADI YA KUANDIKA

Viwango Vigezo	Kuzidisha matarajio	Kufikia matarajio	Kukaribia matarajio	Mbali na matarajio
Kuzingatia sarufi na ufundi wa uandishi	Anaandika insha kwa kuzingatia alama za uakifishaji. Anadhihirisha umilisi wa kiwango cha juu cha sarufi na uendelezaji wa maneno katika uandishi wake uko sawa.	Anaandika insha kwa kuzingatia alama za uakifishaji na kuendeleza maneno ipasavyo katika uandishi. Hata hivyo, ana makosa machache ambayo hayatatizi usomaji.	Anaandika insha kwa kuzingatia baadhi ya alama za uakifishaji na maendelezo ya maneno ambayo yanatatiza usomaji wa sehemu za insha yake.	Anaandika insha kwa kuzingatia baadhi ya alama za uakifishaji na maendelezo ya maneno katika insha yake yanadhihirisha makosa ya kisarufi kuanzia mwanzo hadi mwisho wa uandishi. Msomaji anaweza tu kukisia maana.
Kuandika kwa kuzingatia mada lengwa	Anaonyesha ubunifu na uasilia mkubwa katika uandishi wa insha aliyopewa.	Anaandika insha kwa ubunifu kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Anaandika insha kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Ana changamoto kuzingatia mada aliyopewa katika uandishi wa insha.

STADI YA KUANDIKA

Viwango Vigezo	Kuzidisha matarajio	Kufikia matarajio	Kukaribia matarajio	Mbali na matarajio
Kuandika kwa hati nzuri	Ana mwandiko nadhifu unaosomeka kwa urahisi. Anatenganisha herufi zote ipasavyo kwenye mistari. Anaacha nafasi inayofaa baina ya maneno kutoka mwanzo hadi mwisho wa insha.	Ana mwandiko nadhifu unaosomeka kwa urahisi. Anatenganisha herufi nyingi ipasavyo. Anaacha nafasi inayofaa baina ya maneno.	Ana mwandiko usio nadhifu lakini unasomeka. Anatenganisha baadhi ya herufi ipasavyo. Anaacha nafasi zisizolingana baina ya maneno.	Ana mwandiko usiosomeka kwa urahisi. Hatenganishi herufi nyingi ipasavyo. Anaacha nafasi nyingi zisizolingana baina ya maneno.
Kuteua msamiati na istilahi mwafaka kulingana na mada lengwa.	Ana uteuzi mzuri na matumizi ya msamiati anuwai unaolingana na mada anayoiandikia insha.	Ana uteuzi mzuri wa msamiati na anautumia ipasavyo kulingana na mada lengwa.	Anatumia msamiati finyu ambao wakati mwingi haulingani na mada lengwa.	Anatumia msamiati finyu ambao haulingani na mada lengwa.

STADI YA KUANDIKA

Viwango Vigezo	Kuzidisha matarajio	Kufikia matarajio	Kukaribia matarajio	Mbali na matarajio
Kuzingatia muundo na mtindo wa insha lengwa.	Ana mtiririko wa kipekee wa mawazo wenye mnato kuanzia mwanzo hadi mwisho. Anazingatia muundo na mtindo unaofaa wa insha lengwa.	Ana mtiririko wa mawazo wenye mantiki. Anazingatia muundo na mtindo unaofaa wa insha lengwa.	Anajaribu kupanga baadhi ya mawazo kimantiki. Anazingatia muundo na mtindo unaofaa wa insha lengwa.	Ana mtiririko wa mawazo unaotatiza uelewa wa ujumbe wa kazi aliyoiandika. Anachangamoto katika kuzingatia muundo na mtindo wa insha lengwa.

STADI YA SARUFI				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kutambua aina za maneno katika matini za Kiswahili	Anatambua aina za maneno katika matini alizopewa bila tatizo lolote kulingana na maagizo.	Anatambua aina za maneno katika matini alizopewa kulingana na maagizo.	Anatambua baadhi ya maneno katika matini alizopewa kulingana na maagizo.	Ana changamoto kutambua aina za maneno katika matini alizopewa.
Kubainisha ngeli za nomino mbalimbali	Anabainisha ngeli za nomino alizopewa kwa wepesi na usahihi.	Anabainisha ngeli za nomino alizopewa kwa usahihi.	Anabainisha baadhi ya ngeli za nomino alizopewa kwa usahihi.	Anabainisha baadhi ya ngeli za nomino alizopewa kwa usahihi kwa kusaidiwa.
Kutunga sentensi za aina mbalimbali kwa kuzingatia upatanisho ufao wa kisarufi	Anatunga sentensi sahihi za aina mbalimbali kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufao kwa wepesi.	Anatunga sentensi sahihi za aina mbalimbali kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufao.	Anatunga baadhi ya sentensi sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufao.	Anatunga baadhi ya sentensi sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufao kwa kuelekezwa.

STADI YA SARUFI

Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kunyambua vitenzi vya Kiswahili ipasavyo	Ananyambua vitenzi ipasavyo katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa kwa urahisi.	Ananyambua vitenzi ipasavyo katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambua baadhi ya vitenzi ipasavyo katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambua baadhi ya vitenzi ipasavyo katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa kwa kusaidiwa.
Kutumia lugha kwa usahihi (<i>uakifishaji, ukanushaji, umoja, wingi, udogo, ukubwa, kuandika vinyume n.k</i>)	Anazingatia kanuni za lugha ipasavyo katika matini utendeti.	Anazingatia kanuni za lugha ipasavyo katika matini.	Anazingatia baadhi ya kanuni za lugha ipasavyo katika matini.	Anazingatia baadhi ya kanuni za lugha ipasavyo katika matini kwa kuelekezwa.

KAZI MRADI YA SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAZOCHANGIA UJIFUNZAJI

Utangulizi

Katika Gredi ya 9, wanafunzi watashiriki katika Mradi wa shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji kwa kuchagua kutoka somo moja au kwa kuunganisha masomo mbalimbali . Mradi wa CSL utamwezesha mwanafunzi kutumia maarifa na ujuzi kutoka masomo mengine kushughulikia tatizo katika jamii. Utekelezaji wa mradi huu wa CSL utachukua Mtazamo Kamili wa Shule, ambapo wanachama wote wa jamii ya shule ikiwa ni pamoja na walimu, utawala wa shule, wazazi/walezi/ jamii na wafanyakazi wengine wa shuleni. Itakuwa jitihada za ushirikiano ambapo mwalimu wa Somo la Kijamii (Social Studies) anaratibu na kufanya kazi na walimu wengine wa masomo mbalimbali kubuni na kutekeleza miradi ya CSL pamoja. Walimu watachagua mada kutoka kwa masomo mbalimbali na mada tofauti tofauti za masuala mtambuko (PCIs) kwa mradi wa CSL. Pia inapaswa kutoa fursa ya ukuzaji wa umilisi wa kimsingi na maadili. Wanafunzi watashiriki katika mradi mmoja wa pamoja wa darasa wa CSL uliunganishwa ukifuata hatua 6 za maendeleo kama ifuatavyo:

Hatua	Maelezo
Hatua ya 1	<p>Utambuzi wa Tatizo</p> <p>Wanafunzi wanachunguza jamii yao ili kuelewa changamoto zinazokabiliwa na athari zake kwa wanajamii. Baadhi ya changamoto katika jamii zinaweza kuwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Uharibifu wa mazingira ● Magonjwa ya mienendo ya maisha, magonjwa ambukizi na yasiyoambukizwa ● Umaskini ● Misukosukona migogoro katika jamii ● Uhifadhi wa vyakula
Hatua 2	<p>Kubuni Suluhisho</p> <p>Wanafunzi wanabuni njia ya kuingilia kati kushughulikia changamoto iliyotambuliwa.</p>
Hatua 3	<p>Mpango wa Mradi</p> <p>Wanafunzi wanagawana majukumu, kutengeneza orodha ya shughuli zitakazofanywa, kuandaa rasilimali zinazohitajika kwa ajili ya kutekeleza mradi, na kuweka ratiba za utekelezaji.</p>
Hatua 4	<p>Utekelezaji</p> <p>Wanafunzi wanatekeleza mradi na kuweka idhibati wa kazi iliyofanywa.</p>

<p>Hatua 5</p>	<p>Kuonyesha Mradi na Kuandika Ripoti</p> <p>Maonyesho ni pamoja na kuonyesha vitu vya mradi wa wanafunzi kwa jamii na kutafakari kuhusu maoni wanayopokea.</p> <p>Wanafunzi wanandika ripoti inayoelezea shughuli za mradi wao na mafunzo waliyopata kutokana na maoni waliyopewa.</p>
<p>Hatua 6</p>	<p>Tafakuri</p> <p>Wanafunzi wanapitia kazi yote ya mradi kujifunza kutokana na changamoto walizokutana nazo. Wanahusisha kazi ya mradi na dhana za masomo, wakiangazia jinsi dhana hizo ziliwasaidia kutekeleza mradi pamoja na jinsi mradi ulivyosaidia kuimarisha uelewa wao wa dhana za masomo.</p>

TANBIHI: Hatua hizi zitapangwa kwa muda katika mihula mitatu ya kalenda ya masomo.

Tathmini ya miradi ya shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (CSL)

Tathmini kwa ajili ya mradi wa CSL uliunganishwa utafanywa kwa njia ya tathmini ya mara kwa mara. Tathmini itazingatia mchakato na matokeo ya mwisho. Hii inajumuisha kutathmini kila hatua ya maendeleo ya mradi wa darasa wa CSL. Itatazama vipengele vitatu, yaani: ujuzi kutoka masomo mbalimbali uliotumika katika kutekeleza mradi, umilisi wa kimsingi uliokuzwa, na maadili yaliyokuzwa.

MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI

Mada	Mapendekezo ya Mbinu za Kutathmini	Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia	Mapendekezo ya Shughuli Nyingine Zilizoratibiwa za Ujifunzaji
Kusikiliza na Kuzungumza	<ul style="list-style-type: none"> a) Kumakinikia jinsi mwanafunzi anavyotumia lugha katika mawasiliano b) Kujibu maswali c) Maigizo d) Kutambua k.m. kwenye orodha e) Kuambatanisha maneno na majibu f) Mijadala g) Mazungumzo h) Matumizi ya ishara za mwili k.v ishara za uso, za mikono na mabega kuimarisha masimulizi yake i) Wanafunzi kufanyiana tathmini 	<ul style="list-style-type: none"> • Chati • Michoro na picha • Mgeni mwalikwa • Vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video) • Mti maneno • Kapu maneno • Vitabu mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
Kusoma	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutunga sentensi k.m. kwa kutumia msamiati lengwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni

	<ul style="list-style-type: none"> b) Kujibu maswali k.m. katika ufahamu c) Kutoa muhtasari wa ufahamu au matini yaliyosomwa d) Kusoma kwa sauti e) Wanafunzi kufanyiana tathmini f) Potifolio g) Shajara 	<ul style="list-style-type: none"> • Projekta • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu • Kamusi mbalimbali 	<ul style="list-style-type: none"> 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
Kuandika	<ul style="list-style-type: none"> a) Kuandika tungo mbalimbali b) Wanafunzi kufanyiana tathmini c) Potifolio d) Shajara e) Mijadala kuhusu vidokezo vya insha 	<ul style="list-style-type: none"> • Kielelezo cha insha ya masimulizi • Kielelezo cha insha ya maelezo • Kielelezo cha insha ya wasifu • Nakala ya barua ya kirafiki • Nakala ya barua rasmi 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali
Sarufi	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutambua k.m. kwenye orodha b) Kuambatanisha maneno lengwa c) Kujaza mapengo d) Kutunga sentensi e) Kazi mradi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti • Rununu • Projekta • Kapu maneno • Mti maneno • Kadi maneno • Picha za vitu mbalimbali 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya vikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Ziara za nyanjani 4. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

		<ul style="list-style-type: none"> • Michoro • Chati • Mabango • Sanamu • Nyenzo halisi	
--	--	--	--

DRAFT